

Ureja uredniški odbor / Odgovorni urednik Slavko Beznik / Uredništvo in uprava: Kranj, Savski breg šte. 2; telefon šte. 475; tek. račun pri NB Kranj okol. šte. 624-127

Izhaja vsako soboto

Letna naročnina 400.— din
Polletna naročnina 200.— din
Četrletna naročnina 100.— din
Mesečna naročnina 35.— din

POSAMEZNA ŠTEV. 8.— DIN

GORENJSKE

S sprejema štafete graničarjev na Jesenicah 7. maja 1953

Maj - mesec mladosti

V OKRAJU KAR VRVI NASTOPOV

Mladina kranjskega okraja si je izbrala mesec maj za čas, ko bo imela v vseh krajih svoje nastope in prireditve. Izbrala si je primeren mesec. V zimskem času je imela več časa za svoje politično in kulturno-umetniško delo, sedaj, ko so dnevi že daljši in pritiska poljsko delo in ko je tudi šport bolj zaživel, pa nam hoče pokazati, kaj je v preteklem letu napravila. In tega ni malo.

Tega je toliko, da okrajni pripravljalni odbor, ki je imel v začetku namen, voditi vse nastope in ocenjevati prireditve, ne more več slediti silno živi iniciativi po vsem okraju. Omejil se je, in prav je tako, le na vsklajevanje glavnih okrajnih prireditev.

Po vsem okraju, v vseh vaseh in občinah, pa kar vrvi mladinskih nastopov. Premalo je tu prostora, da bi jih vsaj naštel. Omenimo jih le nekaj: V Senčurju je bil prvi teden maja »teden mladosti«. Vsak dan so imeli kak nastop. V Trzinu so pričeli s telovadno akademijo, sledila bodo predavanja, pionirska igrice, izleti, taborniška prireditve, telovadni nastop, streljaško prvenstvo. Že so imeli lepo razstavo

otroških in mladinskih risb in slik. V Predvoru bodo tekmovalnja mladinske strelske družine, šahovsko prvenstvo, razstava izdelkov pionirjev-krožkarjev, pevski in telovadni nastop. Gostovali bodo tudi drugod z »žogico Nogic« in igro »V gozdu«. Pionirji iz Kokre bodo nastopili z »Rdečo kapico«. V Žireh so po prvomajskih proslavah obiskali Idrijo in napravili izlet na Porezen. Jutri in v nedeljo bodo imeli akademijo in pravilno igro »Sprelepa nagelj rož«. — Nastopil bo pevski zbor, priredili bodo spevoigro »Studentje smoc«. V Gorenji vasi bo mladina proslavila stoletnico svoje šole. V Škofji Loki so uprizorili »Kekca« in »Begunko«. Imeli so pester večer v Kulturnem domu. Priredili bodo šahovsko simultanko. Imeli bodo več koncertov, na katerih bodo sodelovali pionirski tamburaški orkester, gojenci vajenske šole, glasbene šole in gimnazije.

To je le majhen izrez iz vsega tistega, kar bo razen velikih okrajnih nastopov prireditvenega v maju — mesecu mladosti.

PREDSEDNIKU TITU NOSIMO POZDRAVE

Republiška in nad dvajset lokalnih štafet nosi iskrene čestitke gorenjskega ljudstva

V torek, 19. maja se bo spustila z vrha Triglava slovenska republiška štafeta in odnesla s seboj štafeto palice s čestitkami za rojstni dan predsednika republike. Na vrhu Triglava se bodo tedaj zbrali politični predstavniki iz Ljubljane in Radovljice. Najboljši gorenjski alpinisti se bodo spustili po triglavski severni steni, ki je v tem času še močno zasnežena in izpostavljena plazovom. Skozl Vrata bodo nadaljevali pot proti Mojstrani, kjer se bodo srečali z dolinsko štafeto, ki bo prišla s tromeje pri Ratečah.

Istega dne ob tri četrt na dve bo v Gobovcih pri Podnartu štafeta prestopila mejo radovljiškega okraja in že ob pol treh bo v Kranju. Takrat bodo v Kranj prispele tudi lokalne štafete, ki bodo krenile z Ljubelja ob tričetrt na dve, z Jezerskega ob pol enih, iz Cerkelj ob enih, iz Žirov ob

pol dvanajstih in iz železničarjeve palice z našimi pozdravi. To bo na medvoškem mostu, od koder bo štafeta nadaljevala pot proti Ljubljani.

V kranjskem okraju so vse priprave za štafeto že končane. Izdelane so štafetne palice, delovni kolektivi so že napisali pozdravna pisma tovarišu Titu, vsi tekači so že določeni. Tudi za sprejeme je že poskrbljeno. Zlasti lep bo v Kranju, kamor bo, razen glavne republiške, prišlo še 21 štafetnih palic raznih organizacij, kakor in čez pet minut predala tekačem sosednjega okraja šta-

fetne palice z našimi pozdravi. To bo na medvoškem mostu, od koder bo štafeta nadaljevala pot proti Ljubljani.

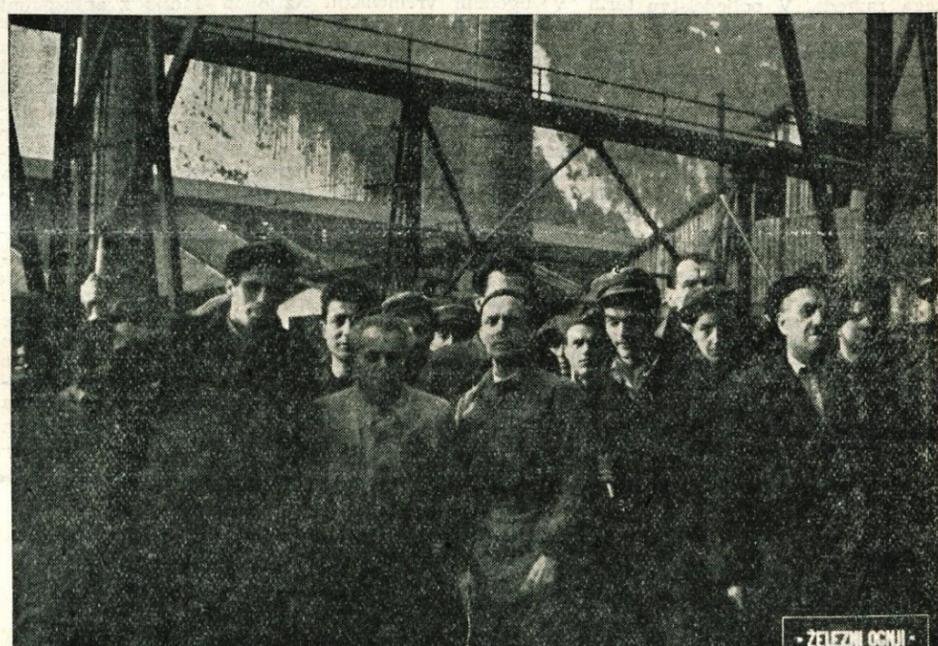
V kranjskem okraju so vse priprave za štafeto že končane. Izdelane so štafetne palice, delovni kolektivi so že napisali pozdravna pisma tovarišu Titu, vsi tekači so že določeni. Tudi za sprejeme je že poskrbljeno. Zlasti lep bo v Kranju, kamor bo, razen glavne republiške, prišlo še 21 štafetnih palic raznih organizacij, kakor in čez pet minut predala tekačem sosednjega okraja šta-

Graničarska štafeta na Jesenicah

Graničarsko štafeto je na Jesenicah pozdravil predsednik LOMO Jesenice tov. Maks Dolinar ter prebral pozdravno hrozovko maršalu Titu. V imenu delovnega kolektiva železarne je govoril predsednik upravnega odbora tovariš Dante Jasnič in imenu ZK in SZDL mesta Jesenic pa je štafeto pozdravil tov. Franc Arh. Sprejema so se udeležili tudi predstavniki radovljiškega okraja s predsednikom Milanom Kristanom in sekretarjem ZKS Mirkom Zlatnarjem na čelu.

„ŽELEZNI OGNJI“ previkrat na platnu

Film bodo dopolnili

„ŽELEZNI OGNJI“

Dokumentarni film o jesenskih plavzarjih, martinarijih in valjalcih, »Železni ognji«, je že izdelan in so si ga jeseniški železarji na dveh internih predstavah že ogledali. Film je vsesplošno uspel. Vsi, ki so ga videli, so navdušeni nad njim.

Vendar je uprava železarne skupno z delavskim svetom in upravnim odborom sklenila, da se film dopolni s prizori iz časa NOB, ko je jeseniški železar odločno posegal v borbo za svobodo in v številnih bitkah zmagal. V dodatku bodo pri-

kazane tudi vse sabotažne akcije, ki so jih izvedli kovinarji od 1941. leta do končne zmage. Po dopolnilnem snemanju bodo umetniški dokumentarni film »Železni ognji« predvajali vsi naši kinematografi.

Avtorja »Železnih ognjev« tovariša Kosovaliča in Aleksiča je zaposlil okrajni ljudski odbor v Radovljici, naj bi posnela še naravne lepote tega okraja in na filmskem traku ustvarila novo mojstrovino, ki bo za razvoj turizma, planinstva in alpinizma na Gorenjskem najboljša propaganda. Prepričani smo, da bo OLO Radovljica zbral toliko sredstev, da bo v filmu videli res vse naravne lepote od Bohinja in Triglava do edinstvenih lepot Martuljke, Kranjske gore in Planice.

Obema ustvarjalcema želimo obilo uspeha! Želimo pa tudi, da bi »Železni ognji« in dokumentarni film o lepotah Gorenjske čimprej videli!

ODLOKI, KI JIH PRIPRAVLJA OKRAJNI LJUDSKI ODBOR RADOVLJICA

V torek dne 12. maja je bila v Radovljici skupna seja Sveta za gospodarstvo in Sveta za komunalne zadeve Okrajnega ljudskega odbora. Na seji so razpravljali o osnutkih nekaterih važnih odlokov in odredb, ki so bili že vnaprej skrbno pripravljani in o katerih bo dokončno odločeno na zasedanju Okrajnega ljudskega odbora, ki bo 24. t. m.

Najprej pa so obravnavali in sprejeli predlog za razdelitev amortizacije za leto 1953. Gospodarski sveti okrajnih ljudskih odborov so namreč pooblašteni, da s svojo odločbo določijo posameznim podjetjem celotni znesek amortizacije in njegovo razdelitev na tisti del, ki ostane podjetjem za investicijsko vzdrževanje, in na del, ki se blokira (za financiranje investicij). To je storil tudi Gospodarski svet OLO Radovljica in razdelil letošnjo amortizacijo za vsako posamezno podjetje v radovljiškem okraju.

Od odlokov, o katerih osnutkih so sklenili, da jih bodo predlagali na prihodnjem zasedanju Okrajnega ljudskega odbora, so vsekakor najzanimivejši odlok o delitvi sklada za vzdrževanje hiš, odlok o dajanju poslovnih prostorov v najem in odlok o organizaciji in uporabi kreditnega sklada za pospeševanje gospodarskega razvoja okraja Radovljica.

V razpravi o delitvi sklada

za vzdrževanje hiš je Gospodarski svet upošteval obstoječe predpise in stanje splošnega stanovanjskega vprašanja, višino najemnin in obseg amortizacije stanovanjskega fonda. Postavil se je na stališče, da je sleherni distribucija stanovanjskih in poslovnih prostorov nenaravna. Če je razdeljevanje stanovanjskih prostorov še v veljavi, je to le posledica izjemnega položaja, — dejstva, da povpraševanje daleč presega ponudbo. Kar zadeva amortizacijo, t. j. zbiranje sredstev na račun izrabljanja stanovanjskih prostorov, da bi z njo mi lahko krili velika popravila in obnovili stanovanje ob koncu njegove življenjske dobe, je stanje v radovljiškem okraju sledeče: Mesečni amortizacijski znesek na kvadratni meter zazidane površine je še vedno več kot 10 dinarjev višji od že zvišane najemnine. Z najemnilno krijemo komaj dobro tretjino amortizacije. Vzdrževalna dela in obnova poslopij bremenijo naša splošna akumulacijska sredstva, kjer so ta na razpolago, če jih pa ni, stanovanja nezadržno propadajo. Predlagani odlok zato ne predstavlja nobene končne rešitve, je pa edino, kar je to pot mogoče podvzeti.

Predlog odloka predvideva, da smejo hišni lastniki od sredstev, ki jih vplačujejo v sklad za vzdrževanje hiš, upo-

rabiti do 60% za večja popravila in obnovitvena dela, ostalih 40% pa je na razpolago občinskemu ljudskemu odboru za vzdrževanje in graditev stanovanjskih hiš na svojem območju. Odlok tudi točno določa, katera dela se imajo smatrati za večja popravila in obnovitvena.

Predlog odloka o dajanju poslovnih prostorov v najem določa, da se poslovni prostori dajejo v najem po prosti pogodbi, sklenjeni med najemodajalcem in najemnikom. O najemninah se obe stranki prosto sporazumeta, občinski ljudski odbor pa nadzira, ali se prostori uporabljajo smotno in v skladu z izgledom kraja in higienskimi predpisi.

Predlog tretjega, najvažnejšega odloka, predvideva ustanovitev kreditnega sklada za pospeševanje gospodarskega razvoja radovljiškega okraja. V ta sklad bi se stekala sredstva, ki bi jih razna podjetja vlagala prostovoljno in pod pogoji, o katerih bi se s skladom sporazumela, od časa do časa pa tudi Okrajni ljudski odbor iz lastnih sredstev. Evidenco o sredstvih bi vodil poseben kreditni odbor, ki bi ga določil Svet za gospodarstvo OLO izmed uslužbencev OLO. Ta odbor bi tudi sklepal o delitvi kreditov, sklepal pogodbe z vlagalci in nadziral pravilno uporabo posojil.

Mladi rod železarjev

Festival jeseniške mladine, piše povsod na letakih, je po novem dokaz poleta mlade generacije. Da, mladi rod jeseniških železarjev ne bo zatajil revolucionarnih tradicij svojih očetov. Za 61. rojstni dan predsednika republike tovariša Tita pripravljajo slovesno revijo svojega dela v preteklem letu. Mladinski festival, ki bo v času od 19. do 25. maja pod pokroviteljstvom predsednika Ljudskega odbora mestne občine Jesenice Maksa Dolinarja, bo pokazal vse uspehe, ki jih je jeseniška mladina dosegla predvsem na kulturno-prosvetnem in telesno-športnem področju.

Otvoritev festivala so jeseniški mladinci povezali s prihodom republiške štafete na Jesenice. Ob 11.45 19. maja bo, hkrati, ko bodo vsi Jeseničani z najboljšimi željami in iskrenimi čestitkami odpravljali na pot Titovo štafeto, slovesna otvoritev festivala. Po otvoritvi pa bomo odšli vsi mladinci na prostovoljno delo. Zve-

čer ob 19. uri bo v fizikturnem domu odprta razstava tabornikov. »Rod jeklarjev«, v katerega so včlanjeni vajenci, delavci, dijaki in uslužbenci raznih poklicev, bo na tej razstavi prikazal rast in uspehe svoje, še mlade, a vendar že močne in strnjene organizacije. Uspehi, ki so jih taborniki dosegli, niso majhni. Razen razvedrila, ki ga nudijo mladinci s prirejanjem raznih izletov, so v preteklem letu sodelovali v vrsti za naše gospodarstvo zelo važnih akcij. Med drugim so zasadili nad 4.100 gozdnih sadik. Med najdelavnejšini družinami je vsekakor družina »Belega Javorja«, med članu te družine pa je najagilnejši (Nadaljevanje na 3. strani)

20.000.— V PRIMERU NEZGODE
VSAK NAROČNIK »GLASU GORENJSKE«
JE NEZGODNO ZAVAROVAN
10.000.— V PRIMERU SMRTI

DEŽELA FARAONOV IN PIRAMID - BODOČA REPUBLIKA

Kaj je s Cerkovnico?

Anglo-egipčanski spor zaradi Sueza in Sudana je v zadnjem letu vzpodbudil svetovno javnost, da se bolj zanima za stanje in razvojne težnje danes najzanimivejše afriške dežele — Egipta. Ta spor je sprožil celo vrsto dogodkov, presenetljivih za tiste, ki niso razumeli notranjih gibalnih sil dežele faraonov in piramid. Ta gibala pa so postala povsem jasna, ko je vlada generala Nagiba dokončno izoblikovala svojo zunanjo politiko in pokazala, da si hoče z brezpogojnim umikom britanskih čet iz cone sueškega prekopa zagotoviti popolno neodvisnost in slediti izključno zahtevam in koristim lastnega gospodarstva, četudi jih moramo včasih imeti za neupravičene, kakor je to v primeru Sudana, ki ga hoče imeti zase, dasiravno je reka Nil edina stvar, ki je skupna obema deželama. Tudi zadnji obisk ameriškega zunanjega ministra Dullesa v Egiptu je pokazal, da Nagib ni pripravljen odstopiti od nacionalnih koristi najlubo kakršnikoli zunanjepolitični kombinaciji.

General Nagib

Vse to nam bo precej razumljivejše, če si Egipt malo približe ogledamo. Čeprav leži ta dežela v severovzhodnem delu afriške celine, bi komaj lahko trdili, da je v Afriki. Vse do nedavnega so bile vse njene gospodarske in prometne zveze usmerjene predvsem v Evropo in Azijo. Egipt je bil v 19. stoletju pod turskim protektoratom; gospodarsko se ni razvijal in tudi danes sodi prej med zaostale države kakor obratno. Lahko rečemo, da nima ne industrije ne modernega delavskega razreda. V poljedelstvu vlada nizka agrotehnika, živinoreja je slabo razvita.

Dasiravno je Egipt prostrano ozemlje 994 tisoč km², ima le 35 tisoč km² obdelane zemlje. 96 odstotkov egipčanskega ozemlja so puščave in pusti-

malih vaških gospodarstev (z manj kot pol hektara zemlje) razpolaga s trikrat manjšim zemljiškim fondom kot samo 12 tisoč veleposestnikov.

Tudi kapital, zlasti angleški, je že v 19. stoletju videl v egipčanskem bombažu izredno priljubljenost. Vse odlej je vlagal investicije v namakalni sistem in bombažne plantaže, na katerih v ugodnih vremenskih pogojih žanjejo po trikrat na leto in dosežejo velike zasluge, saj je primitivno delo felakov (egipčanskih malih kmetov in brezzemljašev) izredno slabo plačano. Egipt je najemal posojila in postal iz leta v leto bolj odvisen od inozemstva. Leta 1875. je šlo že 30% državnega proračuna na odplačevanje dolgov. Pritisni upnikov je bil tako močan, da je prišlo čez tri leta v Egiptu do zanimivega primera »mednarodne vlade«; v vladi Nubar-paše je bil finančni minister Anglež, minister za javna dela (namakanje!) Francoz, generalni kontrolor Italijan in pomočnik finančnega ministra Avstrijec. Po številnih splet-

kah, sporih, zarotah in uporih so leta 1882 Angleži Egipt preprosto zasedli.

Sledilo je 40 let osvobodilnega gibanja, dokler ni Egipt proglasil svoje neodvisnosti. Gibanje je imelo sila raznolik sestav: v njem so imeli vlogo brezpomembni predstavniki zastarele nomadske plemenske ureditve, fevdalni veleposestniki, zametki bodoče industrijske buržoazije in zlasti birokracija in vojska. Moč slednjih dveh je čedalje bolj naraščala in ni naključje, da je tudi danes na čelu odločne egipčanske vlade — general. Parazitiska vladna veleposest in zaostalost sta postali najhujša ovira razvoju današnjega Egipta. Polagoma bosta odstranjeni, še prej pa njuna skupna soznaničica — monarhija. Že je napočil čas, da napredne sile v Egiptu lahko realno pričakujejo uresničitev svoje letošnje neposredne parole — republike.

V takem političnem podnebnju se nadaljuje mednarodni spor, ki se je lani izredno zaostрил zaradi prisotnosti britanskih čet v coni Sueškega prekopa in se kmalu nato prenesel tudi na vprašanje državne razvoja Sudana. Zlasti prvo vprašanje je v zadnjem času kočljivo. Po pogodbi iz l. 1936 imajo Britanci pravico obdržati na območju prekopa svoje čete tako dolgo, dokler se Egipt ne bo mogel braniti z lastnimi silami. Za Veliko Britanijo je to zelo važno, saj so za vojaške naprave ob prekopu porabili pol milijona funtov šterlingov in jim prekop pomeni eno glavnih postaj na »imperialni poti«, ki povezuje jugovzhodno Azijo in Indijo z angleškimi pristanišči. Odpovedati se Suezi bi pomenilo utrpeli udarec. To dejstvo je tudi eden od vzrokov za to, da se Angleži toliko prizadevajo, da bi njihove čete ostale na tem ozemlju v okviru organizacije obrambe Srednjega vzhoda, ki je, kot trdijo, resno ogrožen in nesposoben za obrambo. Egipt in druge dežele Arabske lige imajo svoj protipredlog: organizacijo kolektivne varnosti arabskih držav. General Nagib doslej ni popuščal. 10. maja je celo izjavil, da se svoboda ne pridobi na papirju, ampak s krvjo. Ta izjava je za Britanijo kaj neprijetno zapečatila usodo angloegiptovskih pogajanj. Dulles pečata ni izbrisal.

Tovariš urednik! Krajevni ljudski odbor Leše je leta 1945. razdelil nekaterim kmetom (večinoma malim) bivšo cerkveno zemljo, ki je spadala pod agrarno reformo. Že v letu 1950-51 pa je KLO Brezje poslal krajevno ljudskemu odboru v Lešah dopis s trditvijo, da tista zemlja spada pod kataster Brezje. Takratni KLO Leše je takoj odgovoril s protestom in navedel, da te zemlje niso nikoli obdelovali ali uživali vaščani Brezj, pač pa da so vaščani Leš že pred več sto leti delali tlako na njej in da je bila ves čas last župnije Leše. Nato je bivši KLO Brezje vso stvar opustil.

Ko pa se je KLO Leše priključil mestni občini Tržič, se je to vprašanje spet načelo in to na pobudo nekega velikega kmeta iz Peračice, v katerega družini so bili med vojno tudi pripadniki bele garde. Te stvari so privedle tako daleč, da bomo Lešani izgubili to zemljo. Odrtgali jo bodo od naše majhne in revne gorske vasice, in jo dali prav tistemu kmetu iz Peračice, da bo mogel preživljati plemenskega bika in merjasca.

Vprašamo, kdo ima pravico do zemlje — kmet iz Peračice ali lešanski kmetje, ki so to zemljo obdelovali že sto in sto let?

Dolžnost Ljudskega odbora mestne občine v Tržiču bi po našem mnenju bila, da to stvar vzame na znanje in da se zaveda, da zemlja pripada tistemu, čigar res je, ne pa da člani odbora sploh nimajo časa razpravljati o tem ali dati našim vaščanom nasvete.

Vaščani iz Leš

Pojasnilo uredništva. Gre za zemljišče, znano po imenu Cerkovnica, v katastrski občini Leše. Ta zemlja je bila last cerkve, z zakonom o agrarni reformi pa je postala občeljudska last, katero je upravljala Krajevni ljudski odbor v Lešah. Krajevni ljudski odbor je dal zemljo na razpolago kmetom, vendar pa niso postali njeni lastniki.

Z novo upravno razdelitvijo LR Slovenije in s komasacijo bivših KLO-jev v občine je potekla meja med radovljiškim in kranjskim okrajem tudi po območju KLO-ja Leše in ga razdelila v dva dela. Tisti del, na katerem leži tudi vas Leše je bil dodeljen občini Tržič

(kranjski okraj), drugi del, ki ga imenujejo tudi »katastrska občina Leše II«, pa je pripadel občini Černivec (radovljiški okraj). V tem drugem delu je zemlja po pretežni večini last kmetov iz Leš in tam leži tudi Cerkovnica. Kot je bil pred novo upravno razdelitvijo ozemlja KLO Leše upravni organ za to občeljudsko premoženje, tako je zanj sedaj pristojen Občinski ljudski odbor v Černivcu. Ker z njim razpolaga, ga je dodelil kmetijski zadruzi Brezje. Vse to se je zgodilo strogo po zakonu in lešanski kmetje nimajo pravne podlage za svoje zahteve. Imajo pa moralne in gospodarske razloge, ki govorijo njim v prid. Oglejmo si jih.

Res je, da zemlja ni njihova last, da nimajo v rokah nobenega potrdila o lastništvu. Vendar je tudi res, da že stoletja razpolagajo s to zemljo, da nova upravna razdelitev ozemlja ni dovolj upoštevala gospodarskega činitelja, saj večina ozemlja katastrske občine Leše II gospodarsko težje k Lešam in ne k oddaljenim Brezjam. Prihodnji gospodarski razvoj v smeri komun

bo moral še marsikje popraviti ponesrečeno upravno razmejitev. Če upoštevamo tudi to, da so na Cerkovnici zainteresirani predvsem mali kmetje, ki nimajo dovolj zemlje, in da je v črnivški občini dosti več zemlje, ne moremo zanikati, da bi lešanski kmetje to zemljo vsekakor morali dobiti.

Uredništvo se je prepričalo, da je Ljudski odbor mestne občine v Tržiču ukrenil vse, kar je bilo v njegovi moči, da omenjeno zemljo izposluje za lešanske kmete. Že davno je predlagal vladi LRS spremembo upravne razdelitve. Skušal je celo doseči, da bi radovljiški okraj sporno zemljo oddal vsaj v najem. Vsi njegovi napori pa so doslej naleteli na gluha ušesa.

Ne mislimo, da bi bilo to vprašanje rešeno šele z novo upravno razdelitvijo, ki je možna edino s spremembo zakona. Menimo, da bi lešanski kmetje morali obdržati to zemljo. O tem je po našem mnenju možen sporazum, če bo le dovolj razumevanja pri občinskem ljudskem odboru v Černivcu in na OLO v Radovljici.

Je to mar prav?

Tovariš urednik!

Znano je, da je delo dramske sekcije tržiške »Svobode« zelo otežkočeno, ker nima svojih prostorov in je le od časa do časa gost v kinu dvorani. Posebno težko je bilo, ko se je pripravljala na premiero Klambundovega »Kroga s krečo«, ki zahteva veliko odrskega čela.

Ko so člani dramske sekcije naprosili upravnika kino podjetja tov. Sedaja, naj jim odstopi dvorano vsaj za sredo 13. t. m., jim je sicer ugodil, vendar pa pokazal, kakšne so njegove osebne simpatije do kulturno-umetniškega dela. Pred začetkom predstave so prisotni slišali po zvočniku: »Obveščamo abonente, da moramo abonma za sredo prestaviti na torek, za kar se imate

izredno zahvaliti društvu »Svoboda«.

Jasno je, da tak ton ne koristi našim kulturno-umetniškim smotrom. Vsako delovanje dramske sekcije seveda škoduje upravniku kinematografskega podjetja, ker mu zmanjšuje honorar od kino predstav. Vedeti pa bi moral, da člani dramske sekcije delajo v zelo težkih pogojih in imajo generalke celo ob desetih zvečer, ko mine zadnja kinopredstava — in vse to iz čiste ljubezni do dela in želje, da bi našega delovnega človeka čimbolje zadovoljili, ne glede na osebni zaslužek. Tovariši Sedaju je to postranska stvar. Zanj je glavno, da je njegovo podjetje rentabilno. Vendar z našim ipredstavami ne bi dosti izgubilo. S. P.

ŽE VEŠ

DA JE VSAK NAROČNIK »GLASU GORENJSKE« NEZGODNO ZAVAROVAN — POHITI IN NAROČI SE!

6 Franc Štefe - Miško ROJSTVO KOKRŠKEGA ODREDA

Tam so bile že razpostavljene nemške zasede. Perač se je skrtil pod naplavljeni dračje. Tik nad njim so Nemci postavili strojnico. V tem skrivališču je prečepel cela dva dni, dokler se niso Nemci umaknili. Potem se je z največjo muko izvlekel iz tega kraja.

Stane Žagar

Drugi tovariši so poizkusili takoj ob napadu napraviti izpad iz jame. To jim je onemogočil ogenj, ki so ga bruhale strojnice ob obeh izhodih. Stanko Mlakar je s svojim mitraljezom prvi podrl nemškega policista, ki se je s psom približal vходу. Prav tako je Jaka Rabič podrl enega na drugi strani. Nemci so poizkušali doseči dohod z bombami, toda tudi to se jim ni posrečilo. Pozivali so partizane k predaji, kar so ti s posmehom odbili...

Okoli osmih zjutraj se je po progji pripeljal nemški oklopnik in pričel obstreljevati jamo s strojnimi in topovskimi ognjem. Zaradi dobrega kritja ni bilo uspeha.

Tudi načrt, da bi oklopnik pripeljali prav do jame, se je izjalovil, ker je bila dostopna pot preozka in prestrma. Nekako ob desetih so privlekli iz vasi cel voz slame, omote vezali na žico in zažgane metali pred vhod. Računali so, da bosta dim in ogenj prisilila partizane k predaji. Tudi to jim ni prineslo uspeha, ker partizani kljub dušecemu dimu niso klonili. Ob tej priložnosti jo je skupil nek nemški prdrznež, ki je splezal čez skalo in hotel zagnati mino v sam vhod. Partizani so ga pravočasno opazili in zadelo ga je več strelov naenkrat. Na drobne kosce ga je raztrgala ob eksploziji njegova mina.

Popoldne so Nemci pripeljali protitankovski top na nasprotni breg Save in ga naravnali naravnost na jamo. Po njih je

Stanko Mlakar

vžgal Stanko Mlakar. Ubil je enega, dva pa ranil. Nemci so morali z umetno meglo zakriti vso okolico, da so spravili na varno ubitega vojaka in top. Čez kako uro so pričeli obstreljevati jamo z dvema topovima iz večje daljave. Izstrelili so mnogo

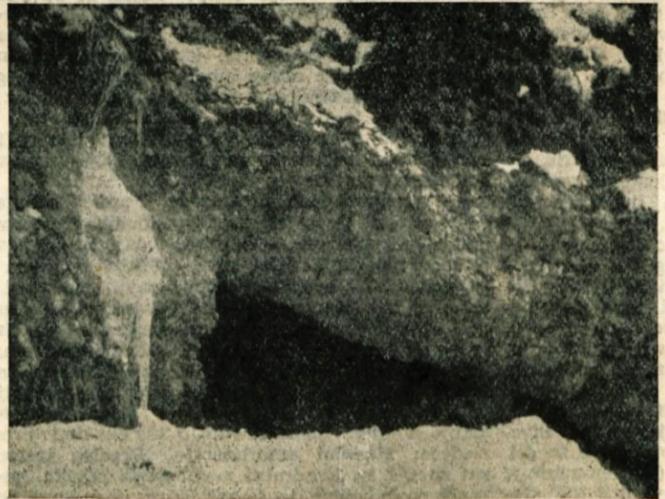
granat. Nobena ni zadela direktno, vendar sta pri tem obstreljevanju padla dva tovariša in sicer Slavko Smuk, ki so ga zadeli izstrelki, in Tone Poznik, kateremu je prerezalo vrat tik pod brado.

Ko tudi s topovi niso dosegli, kar so želeli, so Nemci malo pred večerom pripeljali iz Begunj dva ujeta partizana in ju prisilili, da pozoveta na predajo tovariše v duplino. Tudi to je ostalo brez uspeha.

Nastopila je noč, na katero so se obkoljeni partizani zanašali. Pričakovali so,

ločili so se, da sami napravijo konec, preden pridejo v roke Nemcem. Sestali so se na poslednji četni posvet, zapeli več partizanskih pesmi, vzklkali svobodni Sloveniji in Partiji. V teh zadnjih trenutkih jih je bodril Stane Žagar. Ko so zapeli še internacionalo, so pričeli z uničevanjem vsega, kar je bilo kaj vredno. Uničili so strojnico, razrezali čevlje, raztrgali denar. Potem se jih je šest samih ustrelilo.

Ob istem času so Nemci napravili zadnji neuspešni poizkus, razstreliti jamo, po-

Vhod v jamo na Okroglem

da se jim bo ponoči posrečilo prebiti obroč. Toda že v prvem mraku so Nemci pripeljali iz Kranja močne žaromete. Jama je bila popolnoma osvetljena. Uničeno je bilo tudi poslednje upanje.

Drugo jutro so Nemci pripeljali vrtni kompresor, ki so ga vzeli v gradbenem podjetju Slavce v Kranju. Ker je ta kmalu odpovedal, so privlekli še enega iz kamnoloma Kokra. Tudi slednji ni napravil škode junakom v jami.

Obkoljeni tovariši so si bili povsem na jasnem, da je vsaka rešitev izključena. Od-

tem pa so po dolgi cevi spuščali pred jamo bombe z dušljivim plinom, ki je kmalu napolnil vso jamo in zadušil vse preživele partizane.

Ker si sami še vedno niso upali naprej, so Nemci podnevi še enkrat prisilili v jamo neke kaznjence iz Begunj. V jami je bilo osem mrtvih partizanov, pet pa nezavestnih. Stiri od njih so spravili k zavesti, le najmlajši Tonček Zupan iz Senčurja, ki je imel le 16 let, je pred jamo izdihnil. Preživele partizane Lada Smuka, Stanka Smida in Damila Rojca so odpeljali v Begunje.

Gospodarske novice iz vse domovine

NOVA TERMOCENTRALA V SISKU

Četrtega maja so v Sisku spustili v pogon novo termocentralo s prvimi turboagregatom 4250 kilovat-amperev. Sedaj so vsi obratniki železarne preskrbljeni z elektriko. Centrala je ena najbolj ekonomičnih v naši državi, ker segrevajo parne kotle z odpadnimi plini iz visokih peči železarne. Julija bo začel obratovati tudi drugi turboagregat.

BENCINSKI AGREGAT ZA NAMAKANJE

Tovarna motorjev v Zagrebu je izdelala prvih 300 agregatov za namakanje njiv in vrtov. Agregat ima bencinski motor 5 konjskih sil, porabi 3 litre bencina na uro ter načrpa v eni minuti 750 litrov vode iz globine 25 metrov. Tovarna je že prejela 50 novih naročil.

POVEČANJE PROIZVODNJE ŽVEPLENE KISLINE

V tovarni »Zorka« v Šabcu (Srbija) so začeli proizvajati žvepleno kislino v 2 novih pritrnih pečeh, ki bosta dajali 40 ton dnevno. Tovarna gradi še dve novi peči, dve pa obnavlja. Ko bo modernizacija končana, bo znašala proizvodnja 120 ton dnevno ali 100% več kot danes.

POMEMBNA ZMAGA V SLOVENIJI

Odkar je začela v Sloveniji obratovati elektrarna Moste, se je proizvodnja električne energije v naši republiki povečala za 40%. Sedaj imamo 74 vodnih in 56 toplotnih central, ki dajejo nad 1 milijardo kWh. To je toliko, kolikor je znašala celotna proizvodnja stare Jugoslavije leta 1936. V kratkem bo začela obratovati še elektrarna Medvode.

Nekaj delovnih nasvetov

Njive, ki smo jih namenili koruzi, čakajo na zasaditev. Kjer je težja ali vlažnejša zemlja, sadimo 5 cm globoko, če pa je bolj suha, tudi 6 do 8 cm. Še na en način si lahko pomagamo, če je zemlja suha. Seme namakamo eno uro v 45° C topli vodi. Namakanje poveča pridelok za 2 do 4 q na 1 ha. Vendar se lahko zgodi, če kmalu ne pade dež, da seme sicer lepo požene, rastline pa shirajo, ker ni dovolj vlage za rast.

Na travnikih, ki nam dajejo za sproti, že kosimo. Ne pozabimo po košnji pognojiti z gnojnicami ali umetnim dušikom. Tudi kalij je dober, če smo z njim gnojili že v jeseni. Pri živini se že pojavljajo podkožni ogreci. Vsak ogrec z dvema prstoma iztisnemo in pokončamo, da tako preprečimo nadaljnje širjenje zoljev. Lahko si pomagamo tudi s primernimi iglami, s katerimi izdrezamo ogrece iz kožnih

bulic. Vendar vse to pomaga le, če žival še ni močno napadena. V slednjem primeru si je treba pomagati s preparati.

Na zelenjavnih vrtovih nam delajo škodo ptičji, pa tudi bolhači. Ptičji napadajo kaleči grah, odpodimo pa jih, če ga ostipljemo. Sočne kali bodo v zemlji nekoliko ostarele in ptič jih ne bo več maral. Tudi bolhača se lahko ubranimo. Grede posipajmo s pepelom, sajami ali tobačnim prahom.

V sadovnjakih se pojavlja škrlup. Samice jabolčnega zavijača odlagajo (zlasti v maju) jajčeca na drobne plodove, liste in poganjke. Iz njih se bodo izvalile gosence, ki bodo napadle liste in plodove. Njih in vseh drugih ličink se ubranimo, če jablane in hruske takoj po cvetju poškopimo z 2% žvepleno-apneno brozgo in dodamo 0,1% bakrenega oksidchlorida.

Kmetijske zanimivosti

IZREDNA PROIZVODNA ZMOGLJIVOST

Pred kratkim je v Ameriki končala svojo življenjsko dobo znamenita krava džerseyske pasme po imenu Silyken. Čeprav velja ta pasma zaradi svoje izredne proizvodnosti za zelo občutljivo in neodporno proti boleznim, je ta krava dočakala starost 21 let in je v tem času rodila 18 telet. V vsem tem času je dala 89.191 kg mleka in 4965 kg masla. Zanimivo je, da je največjo proizvodnost dosegla šele v osmem letu, ko je dala 6806 kg mleka in 374 kg masla.

GOVEJA TUBERKULOZA

Kakor pri nas je tudi drugod po svetu močno razširjena tuberkuloza goved. Vse napredne države se bore proti njej na tak način kot pri nas, t. j. z izločanjem obolelih živali. Zanimivo je pogledati podatke o tuberkulozi v Kanadi.

Leto:	Pregledano:	Bolno:
1947	735.238	8.825
1948	1.180.221	12.701
1949	1.359.153	31.241
1950	2.319.283	31.464
1951	2.579.300	31.040

Gornje številke nam kažejo, da se bo po doslednem petletnem delu že kažejo prvi uspehi in da se je število obolele živine občutno zmanjšalo.

SVETOVNA PROIZVODNJA MESA

Lansko leto je dosegla svetovna proizvodnja mesa prodajno stanje, oziroma ga je prekoračila za 5%. Med tem časom pa se je potrošnja toliko povečala, da je na svetovnem tržišču še vedno za 20% manjša ponudba, kot je bila leta 1938. Zadnje čase se je po vsebnosti povečala proizvodnja svinjskega mesa, dočim je proizvodnja govejega še vedno v slabem porastu.

Pred Tednom matere in otroka

Tiho toda delavno je njihovo življenje

Vse pre malo govorimo in pišemo o delu babic, teh tihih in delovnih žena. Prav je, da se pred Tednom matere in otroka pomudimo malo pri njih in napišemo nekaj vrstic o njihovem delu in nalogah.

Razvoj znanosti in naše novo družbeno življenje prinašata nove poglede tudi v zdravstveno službo, torej tudi v službo babic. Včasih so bile babice samo strokovne pomočnice pri porodih, danes pa morajo biti osnovna postojanka v borbi proti zaostalosti na terenu, saj so v najtesnejših stikih z materami in lahko neposredno vplivajo na njihovo mišljenje in delo. One so lahko najuspešnejši borec proti zaostalim šegam, navadam in vražam, ki so prav na področju zaščite nosečih in doječih mater še mnogoštevilne in povzročajo prenekatere bolezni, ali celo smrt novorojenčkov.

V letu 1952 se je v kranjskem okraju rodilo 1647 otrok, od tega 646 v bolnici, 1001 pa doma. Do prvega leta starosti je umrlo 117 otrok, oz. 7,5 odstotka vseh novorojenčkov. Samo v starosti od 3 mesecev je umrlo 88 dojenčkov, t. j. 75 odstotkov vseh umrlih. Vzroki za tolikšno umrljivost so različni: nezadostna prepovedna zaščita mater, pomanjkljiva in nezadostna nega dojenčkov zaradi nepoučenosti, okorelih starih nazorov in vraž, prevelika stanovanjska utesnenost itd. Družba kot celota, prav posebno pa babice, imajo za zdrav duševni in telesni razvoj novorojenčkov široko področje dela. Razširiti in približati je treba materam posvečevalnice vseh vrst, pogosteje je treba obiskovati noseče in doječe matere (v Kranju z okolico bi bilo nujno uvesti patronažno službo medicinskih sester), razkrinkovati škodljivost zastarelih nazorov o negi in prehrani doječih mater in dojenčkov.

Prav tako so pereč problem splavi. Število kriminalnih splavov je v našem okraju,

predvsem v Kranju, Škofji Loki in Trzinu precejšnje. Kot zdravstvene delavke so babice dolžne prepričevati žene o škodljivosti kriminalnih splavov, kjer so pa razlogi za umeten splav, je žene treba napotiti v zdravstvene ustanove, ker je zakon v tem pogledu dovolj širokogruden.

Pri vsem tem velikem in pomembnem delu pa je čutili, da so babice preveč osamljene in da prav zato čisto nimajo pričakovane uspeha. Vse pre malo podpore jim nudijo prednejše žene, organizacije RK, občinski sveti za zdravstvo in socialno politiko, razne druge organizacije in končno vsi napredni ljudje, ki bi morali prvi obsojati in nasprotovati zastarelim nazorom, ki lahko škodujejo otrokom vse življenje.

Žalostno je tudi, da so babice, kljub njihovu požrtvovalnemu delu, prenekatokrat v skrbeh, kaj bo z njimi na stara leta, ker nimajo urejenih pokojnin. Treba bi misliti tudi na reševanje takih, navidezno drobnih vprašanj, vsaj za tiste, ki so vse svoje življenje posvetile sreči in zdravju naših družin. Ker se povprečna starost vseh babic v okraju že vzpenja nad 50 let, je treba misliti tudi na nov kader, ki naj bi ga vzgojile babiške šole.

D.

O bikcu, ki ga vidite na sliki, smo že pisali. On je prvi plod umetnega osemenjevanja v kranjskem okraju. Posnet je 6 ur potem, ko se je rodil v hlevu Jožeta Likarja z Rupe pri Kranju. Slika sama dovolj priča o koristnosti umetnega oplojevanja s plemenjaki, da ni potreba posebej poudarjati visoke kakovosti tega bikca. — Tudi vi lahko postanete lastnik takega rodu — poslužite se umetnega osemenjevanja!

ALI BODO KRANJSKE ZADRUGE USTANOVILE SVOJO HRANILNICO IN POSOJILNICO?

Konec tega meseca bodo vse zadruge v kranjskem okraju imele svoje četrtletne občne zbornice. Razpravljale bodo o svoji dejavnosti v prvem tromesečju, o pravilnikih gospodarskih odsekov, o ustanovitvi disciplinskih sodišč in, kar nas tukaj najbolj zanima, o ustanovitvi hranilnice in posojilnice KZ okraja Kranj.

Pri Zveznem izvršnem svetu že dalj časa razpravljajo o ustanovitvi hranilnih in posojilnih ustanov, ki naj bi zavzele pomemben položaj v novem gospodarskem sistemu in ga dopolnile. Njih smoter je predvsem v tem, da zberejo doslej še več ali manj mrtva denarna sredstva in tako izpolnijo naš kreditni sistem. Okrajna zadruga zveza je, kakor je videti, takoj zasutila pračlanski kredit, ki bi jo imel kranjski zadrugi pokret z ustanovitvijo takšne ustanove.

Zadruga namreč občutno pogrešajo večja obratna sredstva, s hranilnimi vlogami pa bi jih same ustvarile in se tako izognile obrestim za obratne kredite. Sleherni zadrugi, ki bi vlagali svoje prihranke, bi tako storili dvakrat koristno dejanje: povečal zadrugi premoženje in pospešil zadrugi razvoj, zraven pa užival obresti — koristil bi sebi in skupnosti!

Okrajna zadruga zveza bo pozvala vse občne zbornice, naj podpro njeno zamisel in se včlanijo v hranilnico. Pravilnik ustanove še ni izdelan, toda načela, na katerih bo slo-nela vsa njena dejavnost (osnutek poslovilnika), so nam znana. Spregovorimo o njih nekaj besed.

Mladi jeseniški železarji ne bodo zatajili revolucionarnih tradicij svojih očetov

(Nadaljevanje s 1. strani) talurško-industrijske šole, tam-tovariš Tedi Krajčar, ki to družino tudi vodi. Letos bodo jeseniški taborniki taborili ob Krki na Dolenskem. Obenem bodo — letos prvič — organizirali tudi potovalni tabor. Z Jesenic se bodo podali na pot s kolesi mimo Ljubljane, Novoga mesta do Plitvičih jezer in naprej do morja (Sv. Ilja), Crikvenice, Reke, ob Istrski obali, po dolini Soče in čez Vrščic nazaj na Jesenice.

V času festivala se bodo predstavile jeseniškemu občini, tudi mladinske skupine jeseniške in okoliških »Svobod«. V sredo, 20. maja bo ob 20. uri v kino dvorani na Koroski Beli mladinski dramski odsek »Svobode« iz Blejske Dobrave uprizoril F. S. Finžgarja »Divjega lovca«. Mladinski dramski odsek »Svobode« s Hrušice pa se bo dan kasneje predstavil z dramo Mire Pucove »Operacija«. V petek, 22. maja ob 20. uri zvečer pa bo »Pevska glasbena revija«, ki jo pripravljajo: mladinska pev-ska zborava Vajeniške šole, Me-

talurško-industrijske šole, tam-buraška orkestra iz Blej. Dobrave in Javornika, recitatorske skupine in solisti jeseniške glasbene šole. Vsem sodelujočim želimo pri teh nastopih, kakor tudi pri nadaljnjem delu, mnogo uspeha.

V okviru tedna jeseniške mladine bodo tudi različne fiz-kulturne prireditve. V sredo, 20. maja ob 16. uri bodo pionirji odigrali šahovsko simul-tanko. V četrtek pa bo na strelišču »Matije Verdnička-Toma-ža« ekipno in posamezno pr-venstvo v streljanju. V istem času se bodo mladinci pomerili tudi v partizanskem marš-u. V petek bo prvenstvo v od-bojki, namiznem tenisu in šahovski brzoturnir, ki bo dolo-čil mladinskega prvaka Jese-nice.

Nedelja, 24. maja predstavlja kulminacijo tega tedna. Ob 9 zjutraj bo zborovanje vse mladine, ki bo sodelovala v tem tednu. Po kosilu se bo po Jesenicah razvila mogočna pa-rada, ki bo krenila na fizkulturni stadion, kjer bo ob 15. uri velik pionirski in mladinski telovadni nastop. Zvečer ob 20. uri pa bo slavnostna akademija v počastitev 61. rojstnega

Semenj bikov v Kranju

Koncem aprila je bil v Kra-nju semenj bikov. Na žalost je bila udeležba zelo slaba. Ziv-norejci so prignali le 49 bi-kov, prodali pa samo 23. Tako malo kupčij je pripisati oč-ju, da je bila kakovost pre-ostalih bikov slaba, pa tudi malo kupcev. Od 23 prodanih bikov je le 15 ostalo v okraju.

Cene niso bile nizke. Najboljši bik je bil prodan za 77 tisoč dinarjev, kar znaša približno 200 dinarjev za kilo-gram. Najbolj iskani in zato tudi najugodnejše prodani so bili bikli z rodovniki.

Ponoven semenj bo 16. oktobra.

dneva predsednika republike tovariša Tita.

V ponedeljek, 25. maja bodo festival slovesno zaključili. Ob 19. uri se bodo zbrali v delavskem parku pod Mežakljo, vabijo pa seveda tudi vse osta-le Jeseničane, da se zaključka festivala udeležijo v kar naj-večjem številu. Na tem zboro-vanju bodo razglasili tudi re-zultate tekmovanja in razde-lili med zmagovalce nagrade.

Priprave napredujejo

Od 12. do 14. junija bo v Goričah svečana proslava 11. obletnice ustanovitve Kokrškega odreda, tiste partizanske enote, ki je med narodnoosvo-bodilno vojno operirala na vsej levi strani Save, od Jesenic do Vranskega in proti Ljublja-ni do Šmarne gore. Doslej še ni bilo nobene večje organizirane proslave Kokrškega odreda, za letos pa okrajni odbor ZB v Kranju pripravlja res veliko slovesnost.

V petek, 12. junija bo v Goričah odkop zemeljskih o-stankov tistih padlih borcev, ki se počivajo v raztresenih grobovih. Položeni bodo na oder v Kulturnem domu, naslednji dan pa pokopani v skupno grobnico, nad katero bodo odkrili spomenik. Prav takrat bodo v številnih krajih širom po Gorenjski odkrili ne-kaj spomenikov in spominskih plošč. Iz Naklega, Predoselj, Senčurja, Cerkelj, Preddvora, Tržiča, Kamnika, Radovljice in Kranja bodo krenile partizan-ske patrolje. Na vrhovih bodo zagoreli kresovi.

Glavne svečanosti bodo v ne-deljo, 14. junija. Dopoldne bo sprejem patrolj, zbor bivših borcev Kokrškega odreda, po zboru pa tradicionalni parti-zanski miting.

Radovljiške zadrugnice so zborovale

V nedeljo, 10. maja je bil v Radovljici občni zbor Zveze zadrugnic radovljiškega okra-ja.

Na občnem zboru so dele-gatke razpravljale o proble-mih žena-kmetic v okraju. Na osnovi referata tov. sekretarke odbora pri Zvezi zadrugnic okraja Radovljica, so delegatke živahno diskutirale in načele vrsto važnih vprašanj, ki ta-rejo našo delovno ženo na va-si. Govorile so tudi o napredku zadrugištva in o razbremenitvi žene pri njenem vsako-dnevnom delu, kar bi ji omo-gočilo aktivnejše družbeno iz-življanje.

Tovarišica iz Stare Fužine je načela vprašanje morale in hi-giene na vasi. Prvi pogoj, da se urede higijenske naprave tu-di v njeni vasi, je vodovod, brez katerega si ne morejo za-misliti niti pralnice niti kopal-nic. Tovarišica iz Gorij se je med drugim zanimala za ume-tna gnojila. Pripomnila je tudi, da je med ženami in dekleti veliko zanimanja za domačo obrt, kar bi bilo treba vsaka-kor podpreti in nuditi ženam vsro strokovno pomoč. Zadrugi-nice iz Srednje vasi so poro-čale, da je njihova kmetijska zadruga letos uredila moderne kopalnice.

Sklep konference je bil, da se bodo v prihodnje žene še tesneje povezale s kmetijskimi zadrugami in da bodo pred-lagale upravnim odborom za drug, naj organizirajo razne te-čaje, predvsem zdravstvene. Za pomoč pri predavanjih pa se bodo obrnile na okrajni svet za socialno politiko in zdrav-stvo. Tudi za druge tečaje, mlekar-ske, sadjarske, pletil-ske, gospodinske, šiviljske itd. se žene zelo zanimajo.

Žene so predlagale tudi, naj bi se v bodoče večkrat sešle na sektorskih konferencah, kjer bi laže obravnavale različne, posameznim krajem specifične, probleme.

NARCISNE POLJANE VABIJO

Edinstven vrt na svetu

Sv. Križ nad Jesenicami, kamor prispeš peš v eni uri po lepi avtomobilski cesti, je znan kot priljubljen izletniški in letoviščarski kraj. Razen krasne narave je priklupen in vabljiv, tudi moderno urejen hotel Dom pod Golico, v katerem te zelo kulturno in nadvse prijazno

zamišljati. Lepoto narcisnih poljan potrjujejo množice izletnikov, ki jih je Sv. Križ nad Jesenicami skozi ves maj poln. Ljubitelji narave in predvsem ljubitelji lepe Gorenjske, izkoristite prvo priložnost in si oglejte v maju narcisna polja. Ker leži Sv. Križ v obme-

nem pasu, si oskrbite v izogib neprijetnostim potrebno dovolilnico na poverjeništvu za notranje zadeve.

Z uredbo o zaščiti planinskega cvetja je zaščiten tudi bela narcisa. Število barbarskih izletnikov, ki so hoteli kar vse narcise potrgati, je znatno padlo. Vendar so še ljudje, ki napolnijo z narcisami kar cele nahrbtnike. Zato je letos ljudska oblast uvedla nad izletniki, oziroma nad trganjem narcis, kontrolo. Kdor ne zna ceniti lepote te narave, naj ostane raje doma. Mar ni dovolj že pogled na cvetoče narcise ter skromen ali vsaj primeren šopek prelepega planinskega cvetja? S prekomernim trganjem narcis pri Sv. Križu bomo uničili edinstveni narcisni vrt na svetu, ki je hkrati ena naših največjih lepote.

Komenda

S »Celjskimi grofci« je gostoval v Komendi kulturno-prosvetno društvo »Solidarnost« iz Kamnika. Predstava je zelo lepo uspela. Takih gostovanj si še želimo.

Kamniški dijaki so peli

Pretekli četrtek je bil v Kamniku koncert pionirskega in mladinskega pevskega zbora kamniške gimnazije. Nastopilo je 120 mladih pevcev pod vodstvom pevovodje tov. Viktorja Mihelčiča. Zvzajali so obširen program: 23 narodnih in umetnih pesmi, in želi zasluženo odobranje.

Nastopi naših dijakov so bili za Kamnik vsako leto lep in toplo sprejeti kulturni dogodek. Tudi letošnji nastop ni zaostajal niti po obisku niti po kvaliteti izvedbe. Posebno moramo pohvaliti mladinski zbor, ki je precizno in s potrebno dinamično zapel tudi nekatere težje

skladbe kot n. pr. B. Arničovo »Na Krasu«, Mokranjčev »Na ranilu« itd. Tudi pionirji so se dobro odrezali, čeprav je bil to njihov prvi nastop.

Na programu je bilo tudi 8 samospjevov, ki so jih poleg že znanih solistik Zihelrove, Mihelečeve in Podobnikove izvajale Jožica Trobevškova, Miroslava Uršičeva in Nataša Dolencova.

Koncert je bil hkrati poslovilni nastop pevcev-osmošolcev. Od njih se je poslovila sedmošolka Martina Škorjančeva in se jim v imenu vsega zbora zahvalila za njihovo 8-letno požrtvovalno delo pri pevskem zboru.

Imajo že 400 članov, nimajo pa še dobrega vodstva

Jesenjski kulturni delavci so med prvimi ustanovili iniciativni odbor, ki naj bi bil pripravil ustanovitev »Svobode«. Ustanovni občni zbor je bil lani v avgustu. Pokazal je veliko zanimanje Jeseničanov za novo društvo, ki vse doslej ni splahnilo. To je dokazal tudi redni letni občni zbor, sklican pretekli torek zvečer.

V novo »Svobodo«, oziroma njene sekcije, se je razen sekcij takratnega SKUD vključilo nekaj starih svobodašev in večje število drugih Jeseničanov. Ob ustanovitvi je imela »Svoboda« šest umetniških skupin: godba na pihala, dva pevska zbora, lutkovno gledališče, harmonikarski zbor, društvo likovnih umetnikov in zabavni orkester. Kasneje so organizirali svobodaši še ljudskoplesno skupino, gledališko družino, ljudsko univerzo ter nekaj drugih skupin. Društvo šteje že nad 400 članov, ki jim niti v eni sekciji ne primanjkuje delovnega polta. Z obnovitvijo doma »Pri Jelenu«, ki je postal središče kulturne dejavnosti kovinarskih Jesenic, so se uspehi še povečali.

Med najstarejšimi jeseniškimi kulturnosoci je nedvomno godba na pihala, ki bo letos praznovala 70-letnico. »Svoboda« se je pridružila takoj po osvoboditvi, vendar pristopnih formalnosti še sedaj ni opravila. Od godbenikov so formalno le štirje člani »Svobode«, tako da bi marsikdo lahko pomislil, da skuša godba igrati dvojno vlogo. Na njen glasbeni razvoj seveda to ni vplivalo — pod vodstvom dirigenta Klečiča dosega velike uspehe in žanje priznanje širom po vsej Sloveniji. Najpomembnejši uspeh godbe pa je v tem, da se je znatno pomnožila in pomladila. Tudi pevska zbor sta v zadnjem času vidno napredovala in se sedaj pripravljata na večji koncert, s katerim bosta gostovala po vsej Gorenjski.

Lutkovno gledališče je po ustanovitvi »Svobode« vse bolj zaživelo. Dobilo je ustrezne prostore in ima danes enega najlepših lutkovnih odrov, pa tudi

delovne lutkarje. Podjetni člani lutkovne sekcije so sami izdelali lutke ter kulise in uredili oder ter dvorano. Nad 30 krat zaigrani in za mladino nepozabni žogici Nogici je sledil »Dondek Jakec«, ki so ga z velikim uspehom uprizorili za Novoletno jelko. Razen za številne predstave na Jesenicah so lutkarji žrtvovali čas za 68 gostovanj po Gorenjskem in Dolenjskem, za kar so nekateri izrabili celo svoj redni letni dopust.

Najmlajša je igralska družina, ki ima še vrsto težav. Vzlic temu pa je že uprizorila Gervaisovo farso »Za stanovanje gre«. Tudi drugi odseki so želi več ali manj uspehov — na primer folklorna skupina, ustanovljena šele po turneji kulturnih delavcev sindikalne podružnice št. 4 po Slovenskem Primorju in drugod po Sloveniji. 15-članski zabavni orkester pa pripravlja sedaj obsežnejši koncert, s katerim pojde gostovat v razne kraje Slovenije.

Prav gotovo so našeti uspehi vredni pohvale. Lahko pa bi bili še večji, če bi upravni odbor nastopal bolj enotno. Zaradi prešibkega sodelovanja med vodstvom posameznih sekcij in zaradi neenotnosti v samem vodstvu je čutili pomanjkanje monolitnosti v vsem društvu.

Vokalni koncert v Loki

V nabito polni dvorani smo v soboto z izrednim užitek poslušali vokalni koncert članov ljubljanske opere, Milene Trost — Reboljeve in rojaka Poldeta Polenca. Program je bil izredno pester in obsežen. V prvem delu sta se pevca predstavila občinstvu z domačimi in tujimi samospeli, drugi del pa je obsegal odlomke iz oper »Prodana nevesta«, »Rigoletto«, »Traviata« in »Ero«. Pri klavirju ju je spremljal dr. Pavel Kornhauser.

Prireditvev je izredno uspela. Od vseh večerov, ki smo jih letos preživeli v kulturnem domu, je bil ta prav gotovo najlepši.

KULTURNE NOVICE

Kovor

Letos so se Kovorjani kulturno zelo razvili. Naštudirali in uprizorili so Linhartovo »Županovo Micko« in z njo gostovali v Lesah, pripravili večer ljudskih plesov in enodejansko »Za domovino«.

Preteklo nedeljo pa so Kovorjani postavili na oder »Razvalino življenja« F. S. Finžgarja. Čeprav so to igro v Kovorju uprizorili že v stari Jugoslaviji in takoj po osvoboditvi, je bila dvorana tokrat nabito polna.

Požrtvovalni režiser je svojo vlogo odlično rešil in domiselno uredil sceno, kar spričo pomanjkanja kulis ni bila ravno najlažja stvar.

Igralci so se dokaj dobro vživeli v svoje vloge, zlasti Lojze Klemenčič kot žganjar Kante in Francka Pesjakova kot žganjarjeva hčerka Lenčka. Motile pa so govorne napake, nepravilni naglasi in tu pa tam slabo obvladanje teksta, ki je zaviralo tempo odrskega dogajanja.

Kranj

Važno vlogo pri vzgoji glasbenega naraščaja v Kranju igra Državna glasb. šola, pod vodstvom skladatelja in pevovodje Petra Liparja. Mladina se glasbeno izobražuje v oddelkih za klavir, violino, solo petje, pihala in trobila. V prihodnjem šolskem letu bo odprt tudi oddelk za violončelo in kontrabas.

V aprilu je 145 gojencev sodelovalo na VII. internih nastopih, katerim so prisostvovali gojenci ter stari nastopajočih. Na teh nastopih so odbrali najboljše za javne nastope, ki bodo v ponedeljek 18. torek 19. in v sredo 20. maja ob 18.30 uri v zgornji dvorani Sindikalnega doma. Upamo, da bo produkcija naših najmlajših glasbenikov dobro obiskana!

V četrtek, 21. maja gostuje v Kranju eden najboljših gimnazijskih mešanih pevskih zborov: 96 članski MKUD »Maksim Gorki« iz Celja pod vodstvom dirigenta prof. Egona Kuneja. Na sporedu so glasbena dela A. Medveda, L. Kramolca, P. Liparja, C. Preglja, S. Premrla, M. Tomca, S. Mihelečiča, A. Gruma, F. Marolta, F. Venturinja in R. Simonitja.

Gostovanje v Kranju toplo pozdravljamo!

Črnuče

Čez nekaj tednov bo v Črnučah tekmovalno gimnazijskih pionirskih pevskih zborov, okraja Ljubljana-okolica. Z Gorenjske bodo nastopili pionirski pevski zbori iz Brda, Domžal, Kamnika, Komende, Mengša in Moravč. Vseh zborov bo nastopilo šestnajst. Vsak zbor bo zapel po dve poljubni in eno obvezno pesem. Najboljši bo nagrajen s pokalom.

Bohinj

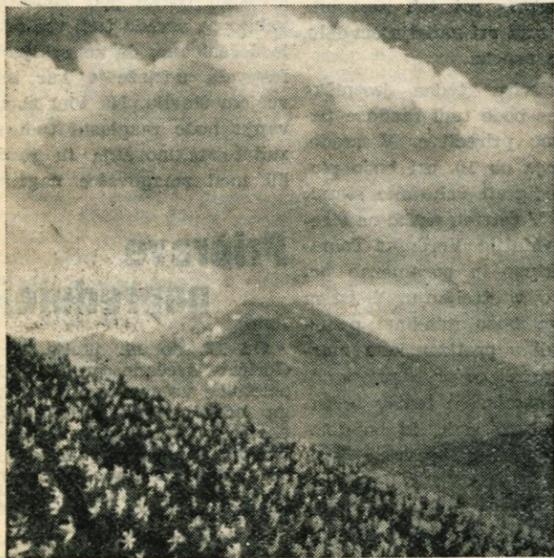
Na Dan zmage je imela igralska družina sindikalnega kulturno-umetniškega društva »Tomaž Godec« v Bohinjski Bistrici slavno premiero Nušičevega »Pokojnika«. To je že četrta uprizoritev, ki jo je v tej sezoni pripravila ta igralska družina. Razen domačih predstav je tudi gostovala z nekaterimi odskidimi deli na Bohinjski Beli, v Sorici v Selški dolini, v Podbrdu, Češnjici in Nomnju.

Pri tem društvu so razen igralske družine požrtvovalni tudi pevci, ki sestavljajo moški, ženski in mešani zbor. Nastopali so z gostovanji na Jesenicah, v Zasiplu, Podbrdu, Mostu na Soči in drugod.

Domžale

Na zadnji seji občinskega sveta za kulturo in prosveto so sklenili, da bo sredi junija v Domžalah občinski festival, pri katerem bodo sodelovala vsa kulturna in telovadna društva v občini. Udeležena bo tudi mladina, ki je sicer namestila pripraviti samostojen festival.

Sodelovale bodo dramske družine iz Domžal, Ihanca, Vira in Jarš, moški, ženski, mešani in mladinski pevski zbori, ki ostajajo v občini, domžalski orkester, tamburaši, godba na pihala in Ljudska univerza. Nastopili bodo tudi oddelki telovadnega društva »Partizan« s prostimi in orodnimi vajami.

Narcisna polja na Golici

postrežejo. Ker se bo tujski promet povečal tudi pri Sv. Križu nad Jesenicami, bo Turistično društvo nanj kar najbolj pazilo. Vsekakor bo nujna misel na povečavo hotela, odnosno na dozidavo letoviške stavbe, zakaj v slabem vremenu hotel niti vseh izletnikov, ki sedaj prihajajo, ne more sprejeti pod streho. (Prihaja jih okoli 1000.)

V maju je pri Sv. Križu nad Jesenicami tako kot menda nikjer. Čim se približuje prijazni vasici, ti obstane pogled na edinstvenem narcisnem vrtu na svetu. Občuduješ lepoto dehtenih poljan pri Sv. Križu, v Plavškem rovtu in delno tudi v Jeseniškem rovtu. Kdor tega naravnega vrta še ni videl, si njegove lepote ne more

GORENJSKI PIONIR

Čudna pustolovščina

Smešna je ta-le zgodba iz Trziča:

Nek učenec drugega in učenec četrtega razreda sta se odločila, da pojedeta mimo Blejskega jezera v Bohinj in skozi Bohinj v džunglo. Veš, Koso-brinček, oba sta velika tepčka. Prvi je napisal sošolcu pisemce in opisal, kako bosta potovala. To je bilo v šoli med poukom. Tovarišica učiteljica je to opazila in vzela listek. Kaj je storila? Smejala se je, strgala pisemce in ga vrgla v koš. Naslednji dan obeh učencev ni bilo v šoli. Takoj smo izvedeli, da je neki sošolki zmanjkalo 100 dinarjev. Vzela sta jih — in še drugod nekaj stvari — in odšla »v džunglo«. S seboj sta imela dva kuhinjska noža, pištolino, hrano in nadvse bujno domišljijo ter pre-

sneto premalo zemljepisnega znanja.

Hrabro sta korakala iz Trziča po cesti proti Bledu. Čim dalj sta hodila, tem bolj je popuščala njuna hrabrost. Miličniki so ju zasačili že v Radovljici, kjer sta prenočila pri nekem kmetu. Tam sta tudi večerjala, zajtrkovala in dobila popotnico.

Ko so ju miličniki prignali v Trzič, sta se jima mami smejali. To je bilo zelo nespametno. Jaz bi jima že izbila iz glave Tarzana in njegovo Čito.

Seveda ni res, kar govorita, da sta spala na drevesu in jedla banane. Vse se jima smeje in ju ima za norca.

Drugič pa še kaj, dragi Kosobrin!

Maruška Perkova, učenka 3. razr. osnovne šole

VI.

Potem pa ga je lelahko zaprl, toda ni ga dolgo držal zaprtega. Volkca je pričel tako hudo zmerjati, da so se prašički taborniki kar zgrazali, ko so pod oknom poslušali, kaj se dogaja v hiši.

Niso mogli več prenašati, kako grdo postopa stari volk z njihovim tovarišem.

Sklenili so, da bodo enkrat za vselej zagrenili požrešno, roparsko, lenuško in goljufsko življenje tega pridaniča.

Na vse pretege so pričeli kokodakati. Kokodakali so tako, kot prave kokoši, in tako močno, da se je razlegalo po vsej okolici. Starega volka je to kar vrglo s stola. Tako se je ustrašil, da mu spet kdo nese kokoši, da se je hitro skrčil pod posteljo in pričel vpiti, da v vsem življenju noče več niti slišati kokoši, kaj šele jesti. Tako zoprne so mu postale.

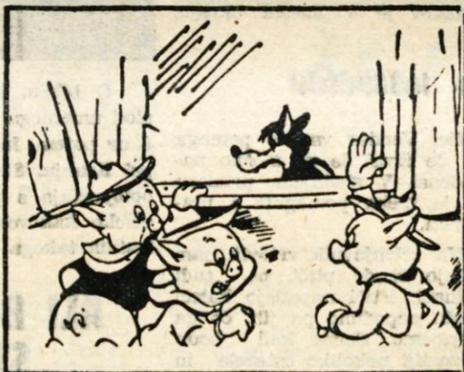
Volkec pa mu je še kar naprej pravil, da ga tovariši prosijo, naj jim našije lepa imena na njihove vreče. Volk ni hotel obljubiti. Takrat pa so prašički zaklicali skozi okno: »Tako dolgo bomo kokodakali, dokler nam tega ne obljubiš, stari volk!«

In kaj je hotel drugega. Lepo po vrsti je vse pozdravil in jim dejal: »Le prinesite svoje vreče, dragi prijateljčki. Vse bom napravil za vas, samo kokodakajte nikar!«

In še nekaj je obljubil. Rekel je, da nikdar več ne bo kradel, da bo Volkcu dovolil na taborjenje in da bo spet pričel s svojim krojaškim poklicem. In tako je tudi bilo.

Vse to je storilo tovarištvo in dobra volja naših tabornikov.

Konec

Iz Loke

17. maja bo Avto-moto društvo Škofja Loka odkrilo spominsko ploščo na mestu, kjer se je ponesrečil njegov nemurni član Čemažar, na cesti proti Blegasu, nedaleč od Breznice. Po odkritju bodo napravili izlet na Stari vrh, popoldne pa bodo v Zaprevalah predvajali zanimive filme.

Gradnja novega trakta škofjeloške gimnazije lepo napreduje. Tudi sicer se v Šk. Loki gradbena dela odvijajo precej hitro. Ze so izkopali temelje za stanovanjski blok, ki ga gradi Ljudski odbor mestne občine v okviru investicijskega načrta za letošnje leto. K samemu zidanju bodo kmalu pristopili. Tudi pripravljala dela za asfaltiranje ceste se bližajo koncu.

V škofjeloški okolici je precej nedovršenih stanovanjskih hiš. Ker so se v zadnjem času povišale cene gradiv in delovni sili, jih njihovi graditelji, delavci in nameščenci, zaenkrat še ne morejo dokončati. Ko bodo gotove tudi te stavbe, se bo stanovanjska stiska v Škofji Loki precej omilila.

Škofjeloško avto-moto društvo je doslej vzgajalo le malo število športnih in poklicnih vozačev. Posebno se za ta šport zanima mladina, težava pa je v tem, da so zameno goriva previsoke. Bilo bi prav, če bi merodajni činitelji izposlovali

nizje cene goriva, ki se uporabljajo v športne namene. Namen društva je razvijati ljubizen od avtomobilizma predvsem pri predvojaški mladini, ki se bo v JLA lahko usposobila v dobre branilce naših meja.

Tudi v drugih kroških ljudske tehnike je delo živahno. Radioamaterji imajo dvakrat tedensko tečaj A in B. Ta krožek namerava ozvočiti vse mesto. Tudi fotoamaterji lepo napredujejo. Njihov tedenski tečaj je dobro obiskan. Njihovi kvalitetni posnetki, ki jih vidimo ob narodnih praznikih v raznih izložbah, zgovorno pričajo v njihovem napredku.

Iz Radovljice

Živimorski odbor radovljiske zadrugne zveze je uredil datum živinskih sejmov. Od slednj bodo v Bohinjski Bistrici 4. maja in 18. oktobra, na Bledu (na Flegariji) na cvetni petek in 11. novembra, na Jesenicah 19. marca in 2. oktobra, v Kranjski gori 20. marca in drugo nedeljo v oktobru, v Lescahu pa 24. februarja, 24. aprila, 29. septembra in 21. oktobra. Na vseh sejmih bo v jeseni v prodaji živina, ki pride s paše (plemenska in klavna). V Lescahu bo 24. aprila in 21. oktobra tudi sejem plemenskih bikov za ves radovljiski okraj.

Iz Bohinja

Že več tednov raziskujejo teren okoli Bohinjskega jezera, od katerega nameravajo speljati okoli 15 km dolg rov do Praprotna pri Tolminu, kjer bodo v prihodnjih letih zgradili pomembno elektrarno. Po dosežanju vrtnah je teren videti zelo povoljen za predor. S predorom bodo dosegli izredno visok padec vode (okoli 370 metrov), zaradi česar bodo potrebne znatno manjše količine vode. — Bohinjci še precej skeptično spremljajo ta dela in se bojijo, da Bohinj ne bo izgubil na turističnem pomenu. Tudi za vodo se bojijo. Pravijo namreč, da ne bi hoteli ostati brez vode. V resnici je stvar drugačna. Z zajezitvijo jezera bi gladina celo narasla za kak meter.

Letošnja turistična sezona obeta tudi v Bohinju boljši promet kakor pretekla leta. V prihodnjih dneh pridejo v nekatere hotele ob Bohinjskem jezeru prvi gostje iz Anglije. Razen večjega števila Angležev bodo letos obiskali Bohinj tudi Danci in Nizozemci. Hotela »Pod Voglom« in »Jezero« sta že pripravljena, v kratkem pa bo odprta tudi hotel »Bellevue«. Večina prostorov je rezervirana do konca oktobra. Prevoz in redna avtobusna zveza med Bohinjsko Bistrico in hotelom »Zlatorog« pa sta še vedno odprta vprašanji.

Triletni gospodarski načrt Bohinjske Bistrice predvideva 880 ton več krme letno. Ta načrt je nedavno sprejel Občinski ljudski odbor. Največ skrbi posveča izboljšanju kmetijske proizvodnje, zlasti živinoreje. Po tem načrtu bodo v treh letih pognojili okoli 1200 ha travnikov in košenic. Tako bodo povečali krmski donos za nad 20 odstotkov. Za gnojenje bodo porabili okoli 360 ton umetnih gnojil. Prvi del načrta so izpolnili že letos.

Po občinskem družbenem načrtu bodo letos v Boh. Bistrici porabili okoli 7 milijonov din za razna komunalna dela. Napeljali bodo novo javno razsvetljavo, obnovili strugi dveh potokov skozi Bistrico. Za osnovno šolo bodo kupili nove klopi, popravili bodo ceste, občinsko stavbo in vodovod ter pripravili načrte za gradnjo zdravstvenega doma. Posebno ta je zelo potreben, saj živi v Bohinju že nad pet tisoč ljudi, če sploh ne upoštevamo letoviščarjev in turistov, ki ga obiskujejo.

Prvega maja so v Bohinjski Bistrici formalno odprli novozgrajeno opekarno, ki bo dnevno dajala do pet tisoč komadov kvalitetne zidne opeke. Pred dnevi je opekarna že začela redno obratovati, dogradili pa bodo še štiri krožne peči. Za gradnjo so porabili nad dva milijona dinarjev. Velik del teh sredstev so prispevali sami občani: 360 tisoč din in obliki samoprispevka in 260 m³ lesa. Ker je v Bohinju dosti kvalitetne glin, nameravajo v prihodnosti izdelovati tudi strešno opeko in razne druge glinaste izdelke.

Iz Kranjske gore

V naših gostinskih podjetjih čutimo potrebo po domačem gostinskem osebju, ker je vedno težje dobivati sezonsko delovno silo od drugod. Turistično društvo v Kranjski gori je to dobro doumelo in priredilo s pomočjo radovljiske gostinske zbornice tritedenski tečaj za take sezonske delavce. Težišče pouka je bilo na sledenih predmetih: odnos do gosta, strežba, organizacija gostinskih podjetij, turizem, krajevni zemljepis s krajevno zgodovino itd. Tečaj je obiskovalo 30 stalnih slušateljev, razen tega pa so ga posejali že zaposleni gostinci, da bi si tako izpopolnili svoje znanje. Tečaj so omogočili občinski ljudski odbor v Kranjski gori, Okrajna gostinska zbornica, uprava hotela »Razor-Slavce« in še nekateri podjetja, ki so prispevala za stroške tečaja.

Tečaj je dosegel dober uspeh. Vsekakor bo potrebno, da po končani sezoni nadaljujejo s tem delom. Zlasti bi treba pričeti tečaje tujih jezikov. Gostinska zbornica v Radovljici pripravila za jesen več podobnih tečajev za pridobitev kvalifikacije tistega številnega gostinskega osebja, ki je polkvalificirano, pa ima vse pogoje, da se strokovno usposobi.

Z Jesenic

Preteklo nedeljo je bila na Jesenicah prva redna skupščina Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje. Prisostvoval ji je tudi predsednik začasnega odbora Zavoda za socialno zavarovanje Jože Plavnik. Skupščina je ugotovila, da se je v preteklem letu število zavarovalcev v radovljiskem okraju zelo povečalo, tako da jih je danes že 14.416. Na seji so predvsem govorili o vprašanjih, ki nastajajo pri prehodu na sa-

mostojno financiranje zdravstvenih ustanov. Skupščina je ostro napadla neupravičeno šil, rokogradnost posameznih občinskih odborov in uprav za dohodke, ki so omogočale izplačevanje neupravičenih socialnih dajatev.

Iz Kamnika

Z uvedbo novega gospodarskega sistema se lokalnim podjetjem in ustanovam obeta vse lepši napredek, saj sedaj nekaj sredstev ostaja ljudske-mu odboru za najnujnejša komunalna dela. Ze v lanskem letu je mestni odbor Kamnik začel z olepšalnimi deli v mestu, ki jih letos zadovoljivo nadaljujejo. Zelo nujno pa je, da se uredi tudi dohod na Mali grad, kjer bi na strmem delu poti morali urediti stopnišče in ob zunanjem robu postaviti trdno ograjo.

Tudi kamniška gimnazija je v tem šolskem letu dobila nekaj sredstev za popravilo v šoli. Nujna so, ker je v povojnem času nastalo v poslopiju mnogo okvar. Vendar zavodu primanjkuje še mnogo sredstev. Ko je roditeljski svet posredoval pri tovarnah, da bi po svojih močeh podprli akcijo za ureditev poslopija in za opremo zbirke učil, ni naletel na pričakovano razumevanje. Le delavski svet tovarne »Stol« v Duplici je črtal zavodu dolg v znesku preko 42.000 din, ker so tovarniški delavci popravljali šolski inventar, ko zavod ni razpolagal s krediti. Tudi podjetje »Mestna klavnica« je zavodu poklonilo šest tisočakov. Proforski zbor in roditeljski svet sta jima zato hvaležna.

Ko pripravila železniška direkcija sprememb voznega reda za letošnjo sezono, bi tudi Kam-

ničani radi prišli do primernejše zveze z Ljubljano, tako da bi jutranjik, ki pelje iz Ljubljane, prišel vsaj kakih 10 minut prej (ob 7.50), popoldanec pa se vračal kakke pol ure kasneje (ob 17.20 ali 17.30), ker bi s tem zagotovili, da bi dijaki, ki se v velikem številu vozijo v gimnazijo, ne zamujali pouka in da bi tudi popoldne mogli prisostvovati peturnemu pouku, kar je sedaj nemogoče. Razlika bi bila edino v tem, da bi vlak toliko manj časa stal na ljubljanskem kolodvoru, dočim delavcev ne bi prizadel. Ne bi bilo napak, če bi iz Kamnika okoli 21. odpeljal vlak v Ljubljano, ker bi se ga posluževali turisti, in bi se potem vračal iz Ljubljane naslednje jutro zgodaj in spet služil turistom. Razen tega Kamničanom in drugim prebivalcem ob tej progri manjka vlak, ki bi peljal pozno ponoči iz Ljubljane, ker se sedaj ne moremo udeleževati raznih večernih predstav, ki bi se jih lahko in radi.

Modna revija, ki jo je v dvorani Podjetja Kamnik to soboto in nedeljo priredila Mestna šivalnica, je bila za Kamnik novost. Občinstva, ki je obakrat do zadnjega kotička napolnilo dvorano, prireditev ni razočarala. Razen Mestne šivalnice, ki ji gre za brezhibno organizacijo prireditve vse priznava, so sodelovali še Mestno torbarstvo, tovarni »Svilanik« in »Stol«, trgovski podjetji »Potrošnik« in »Kočna«, frizerska salona Martin Gjuri in Stana Kmetič ter čevljarstvo Bojan Pogačar.

Sodelovali so tudi solisti Pepca Miheličeva, Cene Matičič in Ivo Kordaž ter kamniški mojstri smeha, ki so med odmori s svojimi lokalno pobarvanimi dvotipi uspešno zabavali občinstvo.

Špaet ★ Špaet ★ Špaet

Za telo skrbe, za duha pa ne dovolj

Po zgraditvi znane tovarne upognjenega pohištva »Stol« se je vas Duplica razvila v drobno, a pomembno industrijsko središče, ki v prosvetnih in športnih sekcijah združuje domačine z okolici. Nogometaši NK »Virtus« so od ustanovitve odigrali že 18 tekem in jih večidel odločili v svojo korist. Koliko so ti nogometaši kvalitetno napredovali, bo v najkrajšem času videti. V maju bodo namreč nadaljnje tekme za vstop v I. skupino Ljubljanske podzveze.

Na ta srečanja se Dupličani resno pripravljajo s treningi in s prijateljskimi tekmami z okoliškimi moštvi. Celoz ljubljanskimi klubi so se pomerili. Tekmo s »Papirničanom« iz Vevč so izgubili (2 : 3) in prav tako tekmo z rezervnim moštvom »Odreča« (2 : 5), premagali pa so nogometaše viške »Svobode« z rezultatom 3 : 1.

Delavna je tudi šahovska sekcija, ki redno organizira turnirje. Zal pa ne poskrbi za meddruštvena tekmovanja, na katerih bi si šahisti znanje nedvomno obogatili.

Šahisti so vključeni v KUD »Zmaga« v Duplici, ki ima še dramsko in pevsko sekcijo. S slednjima dvema pa se Dupličani ne morejo kaj prida postaviti. Igralci se že dve leti niso pojavili na odrskih deskah, pevski zbor pa je vse odlejel, ko je odšel pevovodja tovariš Kvartič, precej pasiven in bo verjetno dremal, dokler dru-

štvo ne bo dobilo res dobrega pevovodje. Najbolj aktivna je mladinska skupina dramske sekcije, ki je organizirala že več kulturnih programov ob različnih spominskih dnevih.

Delovni kolektiv tovarne »Stol« bo skupno z drugimi Dupličani še letos postavil lasten kulturni dom, hkrati pa ustanovil »Svobodo«, ki bo združila vse športne in kulturne skupine Duplice in pritegnila tudi vaščane iz okolice.

M. K.

Martelanc — državni prvak v kegljanju

Med 63. najboljšimi kegljači Jugoslavije, ki so se v dnehu od 9. do 12. maja pomerili v Beogradu za naslov »Prvak Jugoslavije za leto 1953«, je zaslužen osvojil prvo mesto v mednarodnem slogu Kranjčan Lado Martelanc. V disciplini 2 x 200 lučajev je podrl 1715 kegljev.

Uspeh tovariša Martelanca je toliko večji, če upoštevamo, da so na tekmovanju sodelovali vsi državni reprezentanti in mojstri kegljanja, med njimi evropski prvak Božo Kombol. Od kranjskih kegljačev sta na tem prvenstvu osvojila I. kategorijo tudi tovariša Lado Ambrožič in Franc Kavčič.

OBJAVA

25. maja bodo v okviru Gorenjske nogometne prvenstva odigrane naslednje tekme: Na Bledu: »Bled« : »Ljubelj« mladinci ob 14.30 in »Bled« : »Ljubelj« ob 16. Službujoči Blic.

V Lescahu: »Gregorčič« : »Prešeren« mladinci ob 15.30; ob 17. »Gregorčič B« : »Prešeren«. Službujoči Vovk.

V Kranju: »Projektor« : »Gumar«, čas po sporazumu. Službujoči Bradaška.

V Škofji Loki: »Ločan« : »Bratstvo« mladinci ob 14.50; ob 15.30 »Ločan« : »Bratstvo«. Službujoči Gerjol.

24. maja bo pionirski turnir na Jesenicah in v Kranju. Ker mora biti prvak Gorenjske poznani že 24. maja zaradi kvalifikacijskih tekem, je izvršni odbor moral kola nekoliko spremeniti.

Tudi to je za vas

DEZURNA SLUŽBA

Dežurno zdravniško službo na območju Mestne občine Jesenice ima od 15. do 18. maja dr. Milan Čeh, Titova 4. Obiskni na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure zvečer. Po tej uri bo zdravnik obiskoval le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče - Kranj
Sobota, 16. maja ob 20. uri: Tennessee Williams, »Tramvaj - Poželenje« - premiera, izven.

Nedelja, 17. maja ob 16. uri: Tennessee Williams, »Tramvaj - Poželenje«, izven za podelitve, drugič.

Torek, 19. maja ob 16. uri: Drago Gervais, »Za stanovanje gre«, red Tiskanina (dvanajstič).

Sreda, 20. maja ob 20. uri: Drago Gervais, »Za stanovanje gre«, red D in izven (trinajstič).

Četrtek, 21. maja ob 20. uri: Tennessee Williams, »Tramvaj - Poželenje«, red A in izven (tretjič).

Sobota, 23. maja ob 16. uri: Maksim Gorki »Na dnus«, ob 20. uri Maksim Gorki, »Na dnus«; gostovanji v Celju, v okviru Celjskega festivala ob otvoritvi novega celjskega gledališča.

Nedelja, 24. maja ob 16. uri: Tennessee Williams, »Tramvaj - Poželenje«, izven za podelitve (četrtič).

KINO

Kino »Storžič«, Kranj: od 15. do 19. maja ob 16., 18. in 20. uri avstr. film »Eva podeduje raj«. V soboto 16. maja predvaja Društvo slovenskih filmskih delavcev nemški barvni film »Ples s cesarjem«.

17. maja ob 8.30 matineja »Eva podeduje raj«, ob 10.30 uri »Ples s cesarjem«. Od 20. do 24. maja ob 16., 18. in 20. uri nemški film »Glas drugega«.

Kino »Svoboda«, Stražišče: od 15. do 17. maja amer. film »Prostor na soncu«. Predstave v petek ob 19., v soboto ob 17. in 19. uri, v nedeljo ob 15.,

17. in 19. uri. V soboto ob 21. uri »Ples s cesarjem«, v nedeljo ob 21. uri »Eva podeduje raj« — dopolne matineja ob 9.30 uri »Ples s cesarjem«.

Kino »Partizan«, Kranj: 16. in 18. maja ob 20.30 uri avstr. film »Eva podeduje raj«. 17. maja ob 20.30 uri nemški barvni film »Ples s cesarjem«. Od 18. do 22. maja ob 20.30 uri nemški film »Glas drugega«.

Kino »Plavž«, Jesenice: od 16. do 18. maja francoski film »V Parizu«. Predstave 16. in 18. maja ob 18. in 20. uri, 17. maja ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo ob 10. uri dopolne matineja istega filma (cena 10 din). Od 19. do 21. maja jugoslov. film »Dokumenti časa«. Predstave 19., 20. in 21. maja ob 18. in 20. uri. 22. maja ameriški film »Človek Divjega zapada«. Predstave ob 18. in 20. uri.

Kino Javornik-Koroška Bela: 16. in 17. maja ameriški film »Tarzan med lovci«. Predstave ob 17. in 19. uri. V nedeljo dopolne matineja istega filma (cena 10 din). 22. maja ob 19. uri francoski film »Ljubimca iz Verone«.

Kino »Radio«, Jesenice: 16. in 17. maja ameriški barvni film »Na otoku s teboj«. Predstave 16. maja ob 18. in 20. uri, 17. maja ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopolne matineja istega filma (cena 10 din). Od 18. do 21. maja ob 18. in 20. uri nemški film »Glas drugega«. 22. maja ob 18. in 20. uri angleški film »Dom so. vraštva«.

Letni kino »Svoboda«, Jesenice: predvaja od 16. do 22. maja iste filme kakor kino »Radio«. Predstave ob 20.30 uri; v primeru slabega vremena predstave odpadejo.

Mestni kino Kamnik: od 16. do 18. maja ameriški barvni film »Zlomljena puščica«. 19. do 22. maja avstr. film »Nesmrtni valček«.

Kino Domžale: od 17. do 19. maja ameriški barvni film »Plamen in puščica«. 20. in 21. maja angl. film »Za Kyllove ni prostora«. 22. maja amer. film »Hiša na 92. cesti«.

MALI OGLASI

Prodajam nov plug obračalniki in pločevnasto kopalno kad. Ogled v dopoldanskih urah, Gorenja Sava 23.

Poceni prodajam skoraj nov emajliran štedilnik. Naslov v upravi lista.

Prodajam 480 plošč za štedilnik, straniščno školjko, umivalnik in visoko Lutzovo peč. Naslov v upravi lista.

Stavbno parcelo na Jesenicah, poleg Erlihove žage, prodajam. Janko Višnar, Kranjska gora 183.

4.000 komadov strešne opeke prodajam ali zamenjam za suhe deske. Marinšek, Naklo 29.

Kupim dobro ohranjen ženski šivalni stroj. Naslov v upravi lista.

Preklecujem žaljivke, ki sem jih izrekel o Jožetu Rebolju iz Sela pri Zirovnici in se mu zahvaljujem, da je odstopil od sodnega postopka. Janez Legat

Pozor! Izdelujem nove akumulatorje, jih sprejemam v popravilo in polnjenje. Izdelki prvovrstni, cene konkurenčne, postrežba hitra in solidna. Vinco Grajzar, akumulatorska delavnica, Kranj, Ljubljanska 7.

OBJAVE

Več molznih kontrolorjev — sprejme v stalno službo Okrajna zadruga zveza v Radovljici. Pismene ponudbe z navedbo izobrazbe in dela v tej stroki naj pošljejo tisti, ki imajo veselje do živinoreje in terenskega dela. OZZ Radovljica

Obiščite ljudsko knjižnico na Titovem trgu v Kranju! Izposoja leposlovne, poučne, politične in znanstvene knjige v slovenskem, srbohrvaškem, ruskem in nemškem jeziku.

Odrpta je dnevno od 10 do 12. ure in od 14. do 18. ure, ob sobotah od 10. do 12. ure. Ob nedeljah zaprta.

Mestna klavnica Kranj obveščata cenjene odjemalce, da je s 15. majem spremenila svoj delovni čas v poslovalnicah in sicer:

v ponedeljek, torek, sredo, četrtek in petek od 7. do 12. ure in od 14. do 17. ure, v soboto od 6. do 12. ure in od 14. do 17. ure.

Dobijo službo

Razpisujemo mesto strugarja, strojnega ključavničarja, iščemo samostojnega elektromonterja in vajenca za specializacijo pri čevljarstvih strojih. Življenjepis poslati personalnemu oddelku »Planika«, industrija obutve, Kranj.

»PLANIKA«, INDUSTRIJA OBUTVE
KRANJ

Nekaj za naše žene

Pratični nasveti

Ogledala čistimo izključno s krpico, namočeno v spiritu. Če jih peremo z vodo, lahko vlaga poškoduje maso, s katero je prevlečeno steklo, in se tako ogledalo pokvari.

Sparana volna bo zopet ravna, če jo bomo čvrstovo navili okoli večjega kartona in jo potem postavili nad vrelo vodo.

Rumenjak najlaže ločiš od beljaka, če ubiješ jajce v lijak. Beljak bo zdrknil skozi lijakov vrat, rumenjak pa bo ostal v lijakju.

Sobne rastline okrepimo, če jih zalivamo z vodo, v kateri smo raztopili nekoliko kafe.

Moški klobuk ne bo masten, če boš vložila med usnje in do spet bele, če jih bomo pu-

stle en teden v raztopini sode. Sveče bodo dalj časa gorele, če posujemo okoli stenja neko. lako soli.

Kako naredimo odprtino v tanko steklo? Pogosto bi radi v kak steklen predmet naredili večjo ali manjšo odprtino. Toda če je steklo pretenko, si ne moremo pomagati niti z diamantom ali karborundovim rezilom. Pomagamo pa si tako: Mesto, ki ga želimo odstraniti, obkrožimo z vencem vlažne ilovice. V sredini tega kolobarja pustimo toliko steklene površine, kolikor velika naj bo odprtina. Nato vlijemo v venec raztopljenega svinca. V trenutku bo svinec steklo prevrtil in nastala bo odprtina zaželeno oblike.

Mehke in bele roke dobiš, če si jih večkrat namažeš z mešanico glicerina in limoninega soka (1 : 1).

Rumenjak ohranimo tudi več dni svež, če ga »vložimo« v posodo s svežo vodo.

Inlet, ki je začel po pranju prepuščati perje, bo spet uporaben, če ga namažemo z vlažnim milom ali voskom.

Kuhalnice in lesene žlice bo- če boš vložila med usnje in do spet bele, če jih bomo pu-

stle en teden v raztopini sode.

Sveče bodo dalj časa gorele, če posujemo okoli stenja neko. lako soli.

Kako naredimo odprtino v tanko steklo? Pogosto bi radi v kak steklen predmet naredili večjo ali manjšo odprtino. Toda če je steklo pretenko, si ne moremo pomagati niti z diamantom ali karborundovim rezilom. Pomagamo pa si tako: Mesto, ki ga želimo odstraniti, obkrožimo z vencem vlažne ilovice. V sredini tega kolobarja pustimo toliko steklene površine, kolikor velika naj bo odprtina. Nato vlijemo v venec raztopljenega svinca. V trenutku bo svinec steklo prevrtil in nastala bo odprtina zaželeno oblike.

Cokoladna potica

Mešaj, da se dobro speni, 20 dkg surovega masla, 3 rumenjake, 20 dkg sladkorja in malo ruma. Dodaj 20 dkg stopljene čokolade. Nadev razmaži po razvaljanem testu in potresi z 20 dkg zmletih, na sladkorju prepraženih mandeljev. Potresi s sladkorjem, tesno zvij in položi v pomazan model. Čokoladno potico pečemo 1½-2 uri.

Konzerviranje jajc

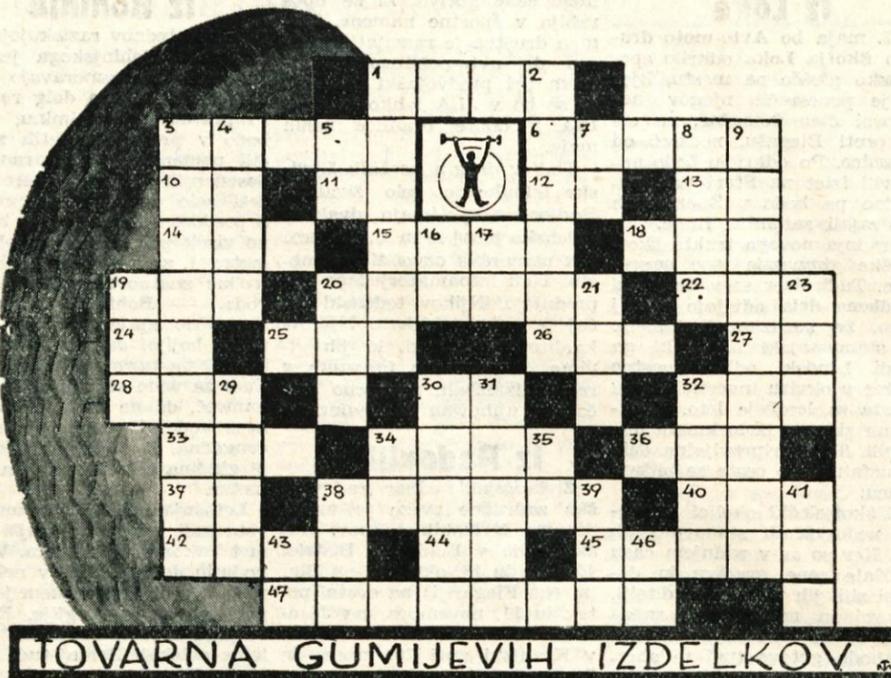
Za krajšo dobo ohranimo jajca sveža, če jih vložimo v proso, pšenico ali katero koli drugo žito, ki ga hranimo v suhih, zračnih prostorih. Če nameravamo jajca dalj časa hraniti, jih vložimo v apneno vodo, garantol ali v navadno prekuhano vodo, če smo jih namazale z raztopljenim voskom. Tretji način konzerviranja je precej zamuden.

Vlaganje v apno: v 25 litrah prekuhane vode raztopimo 1 do 2 kg gašenega apna in pest soli. Raztopino pustimo čez noč na miru, da se apno sesede. Nato polijemo čisto apneno vodo preko jajc, ki smo jih vložili v leseno posodo in jih pred tem očistile z lugom. (Tako ravnamo tudi pri drugih načinih konzerviranja jajc.) Apnena voda naj sega za dlan nad gornjo vrsto jajc. Posodo dobro pokrijemo in zavežemo. Od časa do časa nadomestimo izhlapelo tekočino z navadno prekuhano in ohlajeno vodo. Jajca naj nikoli ne segajo nad vodno gladino!

To konzerviranje je najcenejše, ima pa nekaj pomanjkljivosti: v apneni vodi vloženi jajci že po nekaj mesecih ne moremo več rabiti za trdo ali mehko kuhanje, ker dobe okus po apnu in pri kuhanju rada spokajo. Prav tako ni mogoče narediti iz beljakov trdega snega.

O vlaganju v garantol pa prihodnjič.

„SAVINA“ NAGRADNA KRIŽANKA

Razpis

Za pravilno rešitev »Savine« križanke razpisuje uredništvo »Glasu Gorenjske« naslednje nagrade:

- 1. sedežno blazino, 2. potovalno blazino, 3. vodno žogo, 4. termofor štev. 4, 5. termofor štev. 3, 6. kopalno gobo, 7. umivalno gobo, 8. otroško gobo.

Rešeno križanko izrežite iz časopisa in jo dostavite uredništvu »Glasu Gorenjske« vsaj do 28. maja.

Vodrovavno: 1. Tovarna, ki razpisuje križanko, 3. vseučilški uslužbenec, 6. ovijalka, 10. vrsta avtomobilov, 11. predlog, 12. »na« narobe, 13. vzklík, 14. se vali iz dimnika, 15. ideal, 18.

Navpično: 1. Ima tovarna »Sava«, 2. kralj Gotov (l. 410), 3. priznan izdelek tovarne »Sa-

se vije po dolenskih gričih, 2. skl. mn.), 19. minuli mesec (okrajšano), 20. proizvod tovarne »Sava« (2. skl. množ.), 22. daje instrument, 24. kvar-topirski izraz, 25. za pol tona nižji glas, 26. kriv, zavít, 27. lo, 20. tečaj pri kolesu, 21. oseb. zaimek (množ.), 28. zračni tlak (okrajšano), 30. konic, 32. biček, 33. sledi dnevu, 34. domača žival, 36. vrsta športa, 37. in dalje (kratica), 38. osnovna surovina za proizvodnjo tovarne »Sava«, 40. u-metnina v mavcu, 42. namen (2. sklon), 44. dva zamoglas-nika, 45. ploskovna mera (2. sklon), 47. znan izdelek tovarne »Sava« — sestavni del dvo-kolesa.

Navpično: 1. Ima tovarna »Sava«, 2. kralj Gotov (l. 410), 3. priznan izdelek tovarne »Sa-

va«, katerega nosi vsak, 4. knez (arabsko), 5. vrsta pesni-tve, 7. veznik, 8. zgornji del stopala, 9. potrebuje plašče in zračnice, 10. vstavi »ZS«, 17. obl. oseb. zaimka, 19. naplači-kvadrat v geometriji..., 23. število, 29. ženska muhavost, 30. z njimi odstranjemo žeb-lje, 31. zadet, 32. močvirnat travnik v ravnini, 34. veznik, 35. vzlik, 38. oziralni zaimek, 39. kosmič, 41. blato, 43. krä-tica za Nogometno zvezo, 46. egipč. boginja.

Rekord v stradanju

Leto dni brez hrane

Rekord v stradanju je postal modras v Kranju, ki je živel v terariju brez hrane 352 dni. Med živalmi poznamo velike stradače. Nekatere vrste odklanjajo v ujetništvu vsakršno hrano in stradajo dolge mesece. Tudi kače niso veliki požeruhi, saj se vsak mesec zadovolje s kako mišjo, žabo ali celo mladim ptičem, velike tropske predstavnice pa s kako večjo toplokrvno živaljo. Veliki naravoslovec A. Brehm pripoveduje, kako se vedejo modrasi v ujetništvu. Med njimi, tako poroča, so živali, ki zdrže brez hrane po šest mesecev. Neka biološka knjiga navaja, da je živeła belouška ob kapljah vode brez vsakršne hrane 290 dni. Neuki ljudje trdijo, da zdrže nadležne stenice več let brez hrane, kar pa so znanstveni poizkusi ovrgli. Prežive le dobo dobrega pol leta brez hrane v pasivnem stanju. Naš modras pa je bil vseskozi, skoraj do zadnjega, zelo živahen.

Pred zadnjo neznancko

Atomski fiziki pravkar pripravljajo zadnji napad, da dokončno odkrijejo, kaj je skrito v srcu atoma. Pri tej delikatni zadevi si učenjaki pomagajo z ogromnimi akceleratorji za razbijanje atomskih jeder in z najrazličnejšimi pripravami za proučevanje kozmičnih žarkov. Vsaka od teh priprav stane težke milijone dolarjev. Vendar se nadejajo, da bodo z njimi dosegli pozitivne rezultate, t. j. da bodo dokončno razvozljali uganko nastanka in sestava materije.

Pred nedavnim je o tem na svoji letni konferenci razprav-

ljal nad 50 ameriških atomskih fizikov.

Doslej je atomskim strokovnjakom uspelo odkriti, da je povprečen atom sestavljen iz približno 20 različnih delcev. Nekateri izmed teh delcev, kot n. pr. elektroni, protoni in neutroni, so znani že precej časa. Ostali delci niso toliko znani predvsem zato, ker so jih odkrili šele pred kratkim (pioni, muoni, V-delci itd.), de-oma pa tudi zato, ker jih večina »živi« samo nekaj milijonin sekunde po atomskih eksplozijah, pri katerih ti delci tudi nastanejo.

ZANIMIVOSTI POŠIRNEM SVETU

Negorljivo lesno volno so začeli proizvajati v ZDA. Impregniranje volne ni drago, proizvodni proces pa je zelo enostaven, tako da med cenami negorljive in gorljive lesne volne ni velike razlike. Negorljivo blago uporabljajo predvsem za zavese, tapeciranje in dekoriranje. Volna izgubi to pridobljeno lastnost šele po petnajstem pranju.

Največ osnovnošolskih učencev ima otok Sv. Helena — na tisoč prebivalcev jih je dvesto. V ZDA pa je procentualno največji obisk srednjih šol.

62 letni Italijan Antonio Bossi se je pripravil na kaj čuden podvig: namenil se je obhoditi ves svet.

7 tisoč let stare skulpture so odkrili v Jordaniji (Prednja Azija). Arheologi trdijo, da so to najstarejša poznana kiparska dela. Neolitski kiparji so se poslužili človeških lobanj, jih obložili z mavcem, iz katerega so oblikovali usta, nos, oči, lase, ušesa ipd.

S „Super teleobjektivom“, izdelanim v Ameriki, je mogoče snemati dogodke z razdalje 4 km. Aparat je opremljen s takimi povečevalnimi stekli da lahko fotografira predmete, ki jih s prostim očesom ni videti.

„Pogreb nylonk“. V Piemontu (Italija) so pred nedavnim prijeli tolpo tatov, ki je zadnje čase na debelo kradla, pa ji nikakor niso mogli na sled. Prebrisane tatove so zajeli na kaj čuden način: Pogrebni spreved, namenjen iz mesta, se je zdel policiji nekam sumljiv. Ko je od pogrebcev zahtevala, da krsto odpro, so namesto mrliča zagledali na stotine parov nylonk.

Giblivo hišo iz aluminija je nedavno izdelala angleška tvrdka Booth & Co. Hiša je sestavljena iz plošč, od katerih najtežje ne tehtajo več kakor 6 in pol kg. Prednosti tovrstne montažne hiše so v tem, da je stavba lahka, čvrsta in zelo mnogo vzdrži. Sestavijo jo lahko trije nekvalificirani delavci v dveh do treh urah in to brez posebnega orodja. Take montažne hiše bi bile bajt zelo pripravne za tropske kraje, konstruktorji namreč trdijo, da so znotraj hladne tudi v najhujši tropski vročini.

50 dni zapora in 10 udarcev po plečih s pasom je prisodil sodnik nekemu Donaldu Adamsu v Brandfortu (Kanada), ker je z bičem pretepал svojo ženo zaradi kajenja.

Veverica je kradla zastave. Na pokopališču v Lansingu, kjer so pokopani vojniki iz druge svetovne vojne, je pokopališka uprava dalj časa ugotavljala, da nekdo kradе zastavice, zasajene na grobovih. Končno je prišla na sled veverici, ki je zastavice odnašala na bližnje drevo in si z njimi uredila udoben domek.

Ariel Kassack

Nekega januarskega večera se je ob šestih vračal Anthony z dela. Truden je stopal skozi labirint ulic, ki so v čikaškem vzhodnem predmestju prepletene kot šahovnica. Ze je pustil za seboj močno razsvetljeno High Street, glavno arterijo te mestne četrti, njen hrup, tramvajski ropot in živahno strujo množice. Tu je korakal in tam le še kak zapoznel delavec ali uslužbenec. Tu ni bilo hrupa, niti brezkrbnega življenja, saj so v tem delu mesta našli svoje zatočišče najubožnejši brezdomci vsega severovzhodnega dela prostrane dežele.

Hodil je počasi. Ves dan je bil na nogah. Glavo je imel sklonjeno in ugibal je, kaj mu je pripravila žena za večerjo razen čaja: slanika ali polenovka. Razmišljal je, kaj bi mu bilo ta večer ljubše, kaj bi mu bolj prijalo. Večer je bil zoprn. Gnusna, vlažna megla je z drobnimi kapljicami prepojila že vso njegovo obleko, silila mu je v nos, usta in oči. Vлага je namočila tlak in v redkih lučih, ki so svetile v noč, je bilo vse žalostno in brezupno.

Morda je ravno zato še intenzivneje mislil na večerjo. V duhu je videl svetlo kuhinjo, pogrnjeno mizo. Na štedilniku je rumenel prepečenec, voda za čaj je že vre-la. Prijeten vonj se je širil po kuhinji. Ali je slanik, ali polenovka? Morda klobasice? Prijetne misli so mu vlivale novih moči. Stresel se je, kot da bi hotel ostresti vso vlogo z obleke in pospešil korake.

Toda Antonyju ni bilo usojeno, da bi tisto noč, niti kdajkoli pozneje večerjal. Za njim je stopala — smrt.

Sledil mu je človek, sličen njemu in vsem ostalim ljudem. In vendar je bil povsem drugačen, ker ni imel tistih lepih človeških lastnosti, ki ustvarijo sožitje vseh ljudi in ga razlikujejo od divjega življenja džungle. In ta človek z mrtvim srcem v sebi je določil, da Anthony ne bo več okusil nobenega slanika. Ni ga sovražil, niti dobro poznal, toda, gnan od temne sile, je izbral kar tako na slepo baš njega, kakor v restavraciji izberemo mizo, ki se v ničemer ne razlikuje od ostalih, ali kakor s krožnika izberemo hruško, slično vsem ostalim, ki so na njem. Tako je izbral prav Anthonyja, kakor bi bil lahko izbral vas ali mene, če bi bili slučajno prišli na njegovo pot. Previdno je sledil svoji žrtvi, se vedno bolj bližal njegovemu domu in s tem njemu samemu. Tudi on je imel namen, da bi zvečer večerjal kakor Anthony, toda moral je še nekaj storiti pred večerjo. Ko bo to opravil, bo z zadovoljstvom sedel za mizo, mirno, kot dan poprej, ko njegove velike, bele roke še niso bile omadeževane.

Le stopaj, ubogi Anthony, stopaj dalje! Se enkrat užij sliko svojih večernih potov, pogrnjene mize in tople domačnosti. Samo deset minut še imaš pred seboj, samo še deset minut življenja. Za teboj koraka človek — strah, ki je v svojem srcu določil tvojo smrt.

Tako korakata oba: obsojenec in njegov krvnik kakor dve prikazni v megleni noči, eden zato, da bo ubit, drugi zato, da bo ubijal. — Nikar ne speši korakov Anthony, kajti čim počasneje boš hodil, tem delj boš še dihal zrak tega januarskega večera, boš gledal male trgovinice ob svoji poti in plinske luči, ki dajejo zelenkasto luč. Vse te stvari so ti drage, Anthony. Ti tega ne veš, toda v teku četrte ure boš v preblisku sekunde spoznal, kako neizmerno drage so ti bile.

Stopaj torej, stopaj dalje! Nocoj ne opažaš vseh podrobnosti ulice,

saj ne veš, da jih ne boš videl nikdar več. Ne, ker bi se bil iztekel normalni tok tvojega življenja, pač pa, ker je nek človek, mimo katerega si šel že mnogokrat, sklenil, da bo prelomil zakon in zadostil temnemu gonu, da te stre. Ničesar ne veš in ničesar ne opažaš. Samo še trenutek groze in utonil boš v temo.

Senca smrti se ti je že približala na dvajset korakov. Lahko slišiš njegove korake, toda ne ozreš se. Koraki so ti znani,

saj si v Chicagu v varnem krogu znanega okoliša. Koraki, ki se ti bližajo, so ti le znak človeške družabnosti.

Toda, ali ne slišiš v šumu tistih korakov nekaj... nekaj čudnega? Udarce, hrup-

nejše od običajnih? Nekaj, kar te opozarja: „Pazi, pazi, čuvaj se!“ Ali ne slišiš groznje: „Mo-ri-lec, mo-ri-lec“? Ne, ničesar ne razločuješ. Koraki so čisto običajni. Njegovi koraki so čisto enaki onim poštenih ljudi. Toda, tisti koraki so koraki telesa, ki ima roke in v teh rokah je nekaj...

V tem trenutku tiste roke za teboj stazajo in krčijo svoje mišice, da bi pripravile tvoj konec. Vsak dan svojega življenja si gledal človeške roke, živ simbol simpatije, s katerimi pozdravljamo, izražamo svoje zaupanje in naklonjenost. Nikdar nisi pomislil, da bi lahko bile tudi orodje groze. Ne, nikoli nisi tega mislil, ker doslej še nisi srečal zločinskih rok.

Samo še minuto, Anthony, in spoznal boš vso grozo človeških rok.

Ze si čisto blizu doma. Ze si v svoji ulici. Ze raločiš okno hišice, kjer je tvoj dom. Ulica je temna in prazna. Redke luči ne morejo razsvetliti megle. Nikjer ni nikogar. Tudi hiše so temne, ker so vse družine zbrane v kuhinjah na dvoriščni strani. Le tu pa tam se iz zgornjih nadstropij svetlika luč. Nikogar ni na ulici razen tebe in moža, ki ti sledi in ga nisi opazil. Tudi če bi se ozrl, bi ga samo pogledal, mu voščil dober večer ter nadaljeval svojo pot. Če bi ti rekli, da je morilec, bi se niti ne nasmehnil, tako bedasta bi se ti zdela ta misel.

Ze si pred hišo. Našel si ključke glavnih vrat. In sedaj si vstopil v vežo, slekel plašč in odložil klobuk. Zena ti je iz kuhinje zaklicala v pozdrav. Iz kuhinje se širi prijeten vonj (slaniki!) in ženi si zaklical v odgovor. Takrat si zaslišal krepko trkanje na vrata...

Ne! Ne, Anthony! Zbeži od vrat, ne dotikaj se jih! Zbeži vendar! Zbeži iz hiše, zbeži z ženo na vrt za hišo, beži, beži! Skliči sosede! Toda nikar ne odpiraj, ne odpiraj vrat!

Anthony je odprl...

(Nadaljevanje prihodnjič)